

›UNF polisanmält ›Grön bilpool hjälper nyktra ›Tips för världens barn
KONGRESS Besluten och nöjena I FOKUS Rosie fick sin revansch

accent

ANNA

Nya ordföranden:
För mig är IOGT-NTO
på liv och död

SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM DROGER OCH NYKTERHET

EN TIDNING FRÅN IOGT-NTO NR 6 2009 PRIS 20 KR

Ledare En historisk kongress **Krönika** Leif Stenberg **Insändare** Studentförbund bra förslag

LAOS och KAMBODJA
26 oktober – 12 november 2009

Resan tar dig med flyg, buss och båt genom två ur turistsynpunkt ännu ganska orörda länder med en exotisk och säregen natur, urgammal kultur, vänliga människor och fantastiska byggnadsverk och tempelområden såsom t ex Angkor Wat.

NEW YORK
26 november – 1 december 2009

Kultur- och julresa där du under en kortvecka bl.a. får uppleva det intensiva julfirandet i "The Big Apple" på varuhus och lokala marknader, se de mest kända sevärdheter, njuta av en musical på Broadway eller julspektaklet på Radio City Music Hall.

Vill du veta mer om våra resor?

Kontakta SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen,
tel. 031-26 53 30, fax 031-340 86 34, soberesor@telia.com,
så sänder vi mer information • www.soberesor.se

ÄLVSBORGS KONGRESSMONTER

Vi tackar alla besökare vid vår monter under kongressen.

Följande personer hade turen i vår utlottning:

Presentkort hos Sober-Resor:

Karl Ferling, Kalmar • Roland Thelin, Sidsjö •
Sven Söderman, Angered.

Lottpaket från Borås Föreningstjänst:

Solveig Lundkvist, Katrineholm • Birgit Nord, Osby •
Siv Fagerberg, Brastad • Kerstin Lindgren, Norrköping
• Else-Marie Olofsson, Eskilstuna.

Vinster kommer per post.

Borås
Föreningstjänst

SOBER
RESOR

GODTEMLARE
DRICKAN

770 13 Grangärde • 0240-64 00 11 • www.saxenborg.se

IOGT-NTO-rörelsens kursgård
Saxenborg Ekonomiska förening

kallar andelsägarna till **EXTRA STÄMMA**
lördagen den 26 sept kl 14.00 på Saxenborg.

Ärende: stadgeändringar.

Styrelsen

Junis Brevklubb för alla barn som gillar kluriga paket!

Varje paket innehåller ett spännande uppdrag, en klurig knep å knåp påse, inbjudningar till roliga Junisaktiviteter och en present.

Medlemskap i Junis ingår i avgiften och medlems-tidningen Struten följer med i paketen.

Allt detta för endast 99:-/paket!

Gör din anmälan på www.brevklubben.se eller ring
08-672 60 70 för mer information.

IOGT-NTOs Juniorförbund är en av
Sveriges främsta barnorganisationer
och arbetar för drogfrihet, demokrati,
mänsklig miljö och internationell
solidaritet.

Våra föreningar har utbildade ledare
och massor med verksamhet som läger,
teater, film, disco mm över hela landet.
Fler än 15 000 barn har redan upptäckt
vår roliga verksamhet!

Mer pengar till distrikten

26 KONGRESSEN Direktstödet till IOGT-NTO-distrikten ökar från förra kongressens beslut om 250 kronor per medlem till 350 kronor per medlem. Det beslutades efter en lång debatt om fördelningen av pengar mellan förbundet och distrikten.

I RÖRELSE

Anna Carlstedt första kvinnan

24 KONGRESSEN Anna Carlstedt efterträdde Sven-Olov Carlsson som IOGT-NTOs förbundsordförande. Hon är därmed den första kvinnliga förbundsordföranden i rörelsens historia. "För mig är IOGT-NTO på liv och död", säger hon.

I FOKUS

Bilpool hjälper utsatta

10 I FOKUS Kooperativet Comintegra i Malmö är sedan sex år entreprenör i social ekonomi. De hjälper människor på väg tillbaka till arbetsmarknaden. De flyttar, målar, städar, röjer snö och snickrar – och nu startar de en bilpool.

FASTA AVDELNINGAR

LEDARE.....	4	TRE FRÅGOR.....	9	KRÖNIKA.....	18	IOGT-NTO INFO.....	36
REDAKTION.....	5	I FOKUS.....	10	KORSORD.....	19	NÄSTA NUMMER.....	39
INSÄNDARE.....	5	REPORTAGE.....	12	I RÖRELSE.....	20		
AKTUELLT.....	6	KULTUR.....	16	FEM MINUTER.....	33		

OPINION

Årets kongress skapade historia

4 LEDARE Vid kongressen i Göteborg skrev IOGT-NTO historia genom att för första gången välja en kvinna till förbundsordförande.

Även ateister får vara med i IOGT-NTO

5 INSÄNDARE Skribenten Lars Torstensson glädjer sig över att IOGT-NTO, till skillnad från till exempel RFSL, inte tillåter religionsutövning i verksamheten eftersom det är respektlöst mot ateister och sekulära humanister.

Internet och SMS stöd mot alkoholproblem

6 AKTUELLT Med dolda identiteter via diskussionsforum och sms kan nu den som har alkoholproblem få stöd och hjälp i Helsingfors. Socialförvaltningen i staden tror nu att fler vågar söka hjälp i skydd av anonymiteten.

AKTUELLT

Bryggarna skickade polisen på UNF

7 AKTUELLT UNF punktmarkerade vd-arna för Sveriges Bryggerier och Sprit- och Vinleverantörernas förening i Almedalen för att dela ut flygblad till samma personer som dem. Det blev polissak.

REPORTAGE

Förlåt är nyckeln för att få revansch

12 REPORTAGE Förlåtelse är det viktigaste av allt om man ska kunna gå vidare i livet. Det konstaterar Rosie Peters, idag "en glad skit" som förlåtit sin supande mamma.

OMSLAGSBILD
Foto: Maria Steén

Vid kongressen i Göteborg skrev IOGT-NTO historia genom att för första gången välja en kvinna till förbundsordförande. Kongressen är värd att minnas också för den starka uppslutningen kring ett gemensamt uppdrag och gemensamma utmaningar för alla delar av rörelsen.

En historisk kongress

AV EVA ÅHLSTRÖM

Många kommer att prata länge om den historiska kongressen i Göteborg 2009. Det var då IOGT-NTO för första gången, 130 år efter att organisationen startade just i Göteborg, valde en kvinna till ordförande.

Jag bär fortfarande med mig känslorna och stämningen från ordförandebytet – den varma och välförtjänta hyllningen till Sven-Olov Carlsson för allt vad han har uträttat och Anna Carlstedts personliga och engagerade installationstal. Och jag är säkert inte ensam om att gärna suga på de minnena. Men det var inte det enda som gjorde den här kongressen värd att minnas. Den mäktiga kamratkedjan vid avslutningen blev också en symbol för gemenskap och enighet, som känns starkare än på länge. I debatterna under kongressdagarna märktes också en annan och försonligare ton än vid många tidigare kongresser.

Tro för den skull inte att alla var överens om allting! Tvärtom! Det var ett gäng debattglada ombud som samlades i Göteborg, och meningarna gick ibland vitt isär – som de ska och måste göra i en vital folk-rörelse. Men misstroendet, markeringen av skilda världar mellan "oss här ute i verkligheten" och "dom där uppe", var nästan helt borta. I stället betonade den ena efter den andra av dem som gick upp i talarstolen det gemensamma uppdraget och de gemensamma utmaningar som rörelsen står inför.

Tydligast märktes det i den ekonomiska debatten. Som vid varje kongress fanns delade meningar om hur resurserna skulle fördelas och starka önskemål från många ombud om mer pengar till distrikten. Nu

var förbundsstyrelsen lyhörd och kunde göra en rätt stor justering i budgeten, men även innan dess var debattklimatet ett annat än tidigare.

Bästa exemplet på det är nog inställningen till utvecklingskonsulenterna. Vid förra kongressen uppfattades de av en del ombud som något som förbundet prackat på distrikten mot deras vilja. I Göteborg gick samma ombud upp och förklarade att distrikten behövde mer pengar men att de absolut inte fick tas från utvecklingskonsulenterna.

»Nu gäller det för den nya förbundsledningen att vara rädd om och ta vara på det förtroende som byggts upp under de senaste åren.«

En viktig förklaring till det ändrade tonläget är förbundets satsning på regional och lokal utveckling, först i det regionala utvecklingsprojektet som lade grunden för nytt förtroende och nya samarbeten mellan distrikten, sedan i tydligare fokus på "lokal närvaro" och på att IOGT-NTO finns, syns och hörs i lokalsamhället.

Nu gäller det för den nya förbundsledningen att vara rädd om och ta vara på det förtroende som byggts upp under de senaste åren. Det kommer att behövas för att genomföra den strategi för verksamheten 2010-2015, som antogs i stor enighet vid kongressen men som kommer att kräva både en del svåra beslut och förmåga

att förklara och förankra dem bland dem som berörs.

Anna Carlstedt förklarade i sitt första tal som förbundsordförande att hon vill leda den fortsatta utvecklingen av rörelsen med både otålighet och tålmod. Och det är i den svåra balansen mellan att å ena sidan driva på, dra upp riktlinjer, visa vägen och å andra sidan lyssna, ge utrymme för debatt och eftertanke som såväl ledarskapet som förtroendet kommer att provas.

Kongressens hetaste debatt gällde den här gången inte ekonomin utan hur framtidens kongresser ska genomföras och utformas. Ingen strategiskt avgörande fråga, kan man tycka. Men att jämkla samman de skilda uppfattningarna om vad en kongress ska vara blir en rejäl utmaning för den nya förbundsledningen. ■

FÖR ÖVRIGT ANSER ACCENT ATT...

Mot bättre vetande

ALKOHOLSKATT I oktober höjs alkoholskatten igen – i Finland. Den har höjts i flera omgångar efter den dramatiska sänkningen 2004 som fick så förödande konsekvenser för konsumtionen och skadorna. I Sverige är det snart bara Sveriges Bryggare och Sprit- och Vinleverantörerna som tror att bästa sättet att minska skadorna är att sänka skatten.

Reklam påverkar

VINREKLAM En norsk studie visar att tidningarnas vinskribenter påverkar försäljningen. Ett vin som får bra kritik ökar försäljningen markant, visar forskaren Öyvind Horverak vid Sirus. Betald alkoholreklam är strikt reglerad i tidningarna – och förbjuden i TV – men för gratisreklam i vinspalter och TV-program är det fritt fram. Kan någon förklara varför?

Självklara alternativ

ALKOHOLFRI Till den fina sommarmiddagen fanns en upptryckt meny. Den innehöll också vegetariska alternativ till förrätt och varmrätt (efterrättens exotiska frukter var lika för alla). Av menyn framgick också vilka viner som serverades till maten – men inget alkohol-fritt. Idag är det tydligen självklart att erbjuda alternativ till kött men inte till alkohol.

Citatet

»Tänk om man återigen kunde se fram mot hyfsade studentfester i Uppsala.«

BJÖRN HÖJER

Stupfullt på Akuten även för 50 år sedan

ALKOHOL När jag med stort intresse tar del av Accentreportaget från Södersjukhuset i nr 4/09, slår det mig hur väldigt litet som förändrats på 50 år. När jag gjorde lumpen i Umeå som 19-åring, blev jag uttagen som sjukvårdare. I utbildningen ingick bland annat fem veckors praktik på Södersjukhusets akutmottagning/olycksfallsavdelning. Och precis som i reportaget var andelen fulla och stupfulla ett mycket stort problem även på den tiden.

Men en viktig skillnad noterar jag i reportaget jämfört med läget för 50 år sedan. Jag kan nämligen inte erinra mig att en enda berusad kvinna kom till akuten under de fem veckor som jag arbetade där.

När ska människorna nyktra till?

SVEN LINDBLOM, ÖRNSKÖLDSVIK

IOGT-NTO månar även om ateister

TRO Vid IOGT-NTOs kongress i Göteborg valdes Anna Carlstedt till ny förbundsordförande - ett historiskt val, eftersom hon är den första kvinnan på denna post. Om den rörelse hon valts att leda säger hon bland annat:

– Här finns alla åldrar, alla slags erfarenheter, alla politiska färger, alla trosuppfattningar - eller ingen alls. Vi är en mångkulturell organisation i ordets vidaste och bästa bemärkelse. Detta ska vi vara rädda om.

Observera att Anna Carlstedt även räknar med, och uttryckligen nämner, de medlemmar som inte har någon religiös tro! Kanske är det en

Utmärkt förslag om studentförbund

RESPONS Tack Robert Damberg för Ditt utmärkte förslag om ett förbund för helynktra studenter!

Jag är helt enig om ett sådant förbunds uppgifter och vill gärna lägga till ännu ett par argument.

Först ett historiskt: När jag lämnade SSUH, Sveriges Studerande Ungdoms Helynkterhetsförbund, på 1950-talet för att bli aktiv inom IOGT och Tollare folkhögskola, fanns det bland SSUHs 6000 medlemmar fyra studentförbund - i Uppsala, Stockholm, Lund och Göteborg -

med just de uppgifter du skisserar. De flesta medlemmarna i SAN, Sveriges Akademikers Nykterhetsförbund, och många inom den övriga helynkterhetsrörelsen kom via dessa studentföreningar.

Så ett dagsaktuellt argument: Så vitt jag vet fungerar redan i dag några UNF-avdelningar - i Linköping, Stockholm, Umeå, Göteborg - mer eller mindre som studentföreningar. Varför inte låta dem utgöra stommen i det nya förbundet?

Tänk om man återigen kunde se fram mot hyfsade studentfester i Uppsala, så att städade ungdomar slapp åka från stan för att ha roligt på Valborg! Kom igen! Vi gamla SSUH-iter och SAN-medlemmar kan bara applådera.

BJÖRN HÖJER

VICE ORDFÖRANDE I SAN

effekt av Humanisternas uppmärksammade kampanj?

IOGT-NTO har också särskilt fastslagit "att religionsutövning inte är förenligt med IOGT-NTO-rörelsens verksamhet". Sådan verksamhet är ju respektlös mot ateister och sekulära humanister, som IOGT-NTO också välkomnar.

Däriigenom blir IOGT-NTO en glädjande kontrast till organisationer som RFSL och RFSU, som föreger religiös obundenhet, men som trots detta tillåter konfessionella ställningstaganden. Däriigenom stöter de bort många icke troende. De borde ta lärdom av IOGT-NTO! Ty endast om organisationen som sådan är religiöst och partipolitiskt neutral kan en verkligt bred mångfald uppstå och blomstra!

LARS TORSTENSSON

EU är mest bara en vacker fasad

EU Ett ämne som är viktigt för mig är alkohol- och drogpolitiken. Det handlar om hur stora grupper kan få större livskvalitet och goda levnads-

villkor. I november 2008 tog Europaparlamentet ett rådgivande beslut om att halvera införselkvoterna för resande mellan EU-länderna. Ett bra beslut tycker jag. Men vad blev det av det? Som vanligt i EU-sammanhang ingenting. EU har antagit en plan för hälsa, och klassat alkohol som inte vilken dryck som helst. Men den EU-planen är inte mer värd än det papper den är skriven på.

Nu blåser Fredrik Reinfeldt på i den traditionella EU-andan med syftet att vi ska imponeras över EUs värde och Sveriges ordförandeskap. Man talar om för oss vad som gäller, dialog med medborgarna är som vanligt långt borta. Omigen kommer vi att få se dessa ytliga fasader, ministrar som dunkar varandra i ryggen och står och vinkar åt fotograferna. Retoriken kommer att vara översvallande positiv om vilka beslut man uppnått i förhandlingarna. Tänk om våra förtroendevalda, för de lär ju vara det, kunde ge EU ett konkret innehåll!

HANS-OLAV "HOA" AUSTLI

REDAKTIONEN

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF, Ungdomens Nykterhetsförbund och JUNIS, IOGT-NTOs Juniorförbund.

Pressläggning detta nummer:
11 augusti

REDAKTION

Eva Åhlström
Chefredaktör,
ansvarig utgivare
08-672 60 51
eva.ahlstrom@iogt.se

Maria Zaitzewska
Featureredaktör, reporter
08-672 60 56
maria.zaitzewska@iogt.se

Pierre Andersson
Nyhetsreporter
08-672 60 54
pierre.andersson@iogt.se

Eduardo Mutis
Bildredaktör
08-672 60 53
eduardo.mutis@iogt.se

Mårten Gudmundhs
Marie Pettersson
mewe AB,
form och layout
accent@iogt.se

Medarbetare detta nummer:
Maria Steén, Sven Rosell, Tommy Arvidsson, Anders Tedeholm, Leif Stenberg, Rurik Zaitzewska, Anders Perstrand.

ADRESS

Accent, Box 12825
112 97 STOCKHOLM,
tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se

IOGT-NTO-förbundet

tel: 08-672 60 00
Besöksadress:
Gammelgårdsv. 38
Stora Essingen, Stockholm

ADRESSÄNDRING

tel: 08-672 60 38/39
fax: 08-672 60 01

ANNONS

Info Reklambyrå, Janne Moréus
tel: 0221-213 40, mobil: 070-346 34 62
e-post: janne@infoforeklam.nu
Adress: Glasgatan 21, 731 30 Köping

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidning svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 45 000 EXEMPLAR

TS-KONTROLLERAD UPPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

Bli nykter med hjälp av mobiltelefonen!

I Helsingfors kan den som har alkoholproblem få hjälp och stöd via sms. Ett sorts anonymt kamratstöd via mobilen.
– Det är enkelt och effektivt och säkert förebygger det en hel del, säger Merja Lyytikäinen på stadens socialförvaltning.

■ När en person känner att drickandet börjar gå honom eller henne ur händerna, behöver man oftast hjälp och stöd för att kunna sluta, eller i alla fall minska sin konsumtion.

– Men rusmissbruk är till sin natur sådant att människor har hög tröskel när det gäller att söka hjälp och stöd, förklarar Päivi Smeds informatör på Helsingfors socialförvaltning.

Staden har därför tagit fram en modell där den som är i riskzonen får hjälpen via sms eller internet.

Metoden är mycket enkel och bakom den står socialförvaltningens enhet för förebyggande missbruksvård och Helsingfors är än så länge ensam om att tillämpa den. Metoden kallas "Voimipiiri", vilket fritt kan översättas till "Kraftcirkeln".

– Vad det handlar om är att personer kan delta i olika diskussionsgrupper, för närvarande sex stycken, säger Päivi Smeds.

Mest populära är grupperna för personer som vill sluta att dricka helt eller dra ner på sitt drickande, de har omkring 50 deltagare i vardera.

– Vi har även grupper där exempelvis mödrar eller anhöriga till missbrukare kan utbyta stöd och erfarenheter, berättar Merja Lyytikäinen, planerare på socialförvaltningen.

TJÄNSTEN MARKNADSFÖRS OFFENSIVT, och på exempelvis caféer och restauranger kan man hitta små kort med instruktioner för "Kraftcirkeln". Det är gratis att ansluta sig och man kan vara helt anonymt.

– Det går att anmäla sig antingen via nätet eller via mobilen. Det enda som behövs är ett "täcknamn", ett telefonnummer och så anger man vilken av

BLI STÄRKT AV KRAFTCIRKELN Är du oroad över ditt eget eller någon närståendes bruk av rusmedel? Stöd får du via textmeddelande. Kraftcirkeln är en grupp människor som är i samma situation som du. Du kan dela med dig av dina tankar och känslor till andra, samt få tips och stöd.

FOTO: KJELL FREDRIKSSON

SÅ HÄR SÄGER NÅGRA, ANONYMT, OM DELTAGANDET I KRAFTCIRKELN:

■ Tarja, 45:

– Jag såg reklamen för den nya sms-servicen och tog mod till mig: "Hej, jag är en 45-årig kvinna för vilken vin smakar mer än vad som är nyttigt. Jag skulle vilja ha stöd av likasinnade."

– Till min förvåning fann jag många människor i samma situation, även de mammor och hustrur. Nu stödjer vi varandra vad gäller att få ned eller sluta med vin- och öldrickandet.

grupperna man vill tillhöra, förklarar Päivi Smeds.

Anonymiteten är A och O. Den som väl har anmält sig får tillgång till en hel krets av personer med liknande problem som de kan utbyta tankar med. Alla har täcknamn och ingen kan se den andras telefonnummer.

– Märker någon att en annan person i gruppen har exakt samma problem som han eller hon själv, går det bra att anonymt sända meddelande just till den personen och få en djupare diskussion, säger Päivi Smeds.

– Det går också att skapa egna typer av

■ Pertti, 58:

– För fyra år sedan tog jag det avgörande steget mot nykterhet, vilket jag inte ångrar en dag. På "Kraftcirkeln" har jag fått ny vänner som är i olika faser av tillnyktrande och vilka jag med min erfarenhet kan hjälpa.

– I början verkade den här tjänsten litet knepig att använda, men så insåg jag hur lätt det faktiskt är. Jag har också själv fått hjälp, fast jag är något av en "veteran" vad gäller det här med att sluta dricka.

meddelanden, som att klockan 17 kommer ett sms med budskapet "Gå inte till Systemet idag!", berättar Merja Lyytikäinen.

För socialförvaltningen i Helsingfors kostar den här tjänsten 30 000 euro, alltså drygt 300 000 kronor per år. Huvudstaden tros ha mellan 50 000 och 60 000 missbrukare, så tjänsten kan snabbt tjäna in sig själv genom att förebygga mer missbruk.

– Vi är ju ett tvåspråkigt land så nu hoppas vi även få igång tjänsten på svenska, avslutar Päivi Smeds.

SÖREN VIKTORSSON

accent@iogt.se

Erika Nylander och Cecilia Giertha kände sig hotade av UNF i Almedalen. Här tillsammans med Algoth Niska, ökad spritsmugglare för 100 år sedan.

BRYGGARNA POLISANMÅLDE UNF

Sveriges Bryggerier och Sprit- och Vinleverantörernas förening hämtade polisen för att slippa UNFs motkampanj i Almedalen.

ALMEDALEN När Sveriges Bryggerier och Sprit- och Vinleverantörernas förening kampanjade för sänkt alkoholskatt gick UNF några meter bakom och delade ut motinformation. Till slut fick bryggarna nog och pratade med polisen.

UNFs metoder gillas inte av Erika Nylander, vd på Sprit- och Vinleverantörsföreningen. Tillsammans med Cecilia Giertha, vd på Sveriges Bryggerier, ägnade hon två dagar under Almedalsveckan åt att dela ut information på Visbys gator.

– Både vi och UNF är här och utför ett jobb och då borde vi respektera varandras uppgifter. Nu går de fem steg bakom och förlöjligar oss. Det känns inte respektfullt, de försöker förhindra oss från att föra ut vårt budskap.

Robert Damberg, förbundsordförande för UNF, tycker inte att det finns någon grund för kritiken och hävdar att man inte alls hindrat Bryggareföreningen och Sprit- och Vinleverantörernas förening från att föra ut sitt budskap.

– Vi gick fem meter bakom men lät dem föra ut sitt budskap och dela ut sin information utan att störa. Sen delade vi ut kompletterande information till samma människor eftersom vi inte tycker att deras budskap ska få stå oemotsagt. Det är ju inte som att vi skulle ha stört med oljud eller så, då kunde jag ha förstått deras reaktion.

Under eftermiddagen växte irritationen

hos Erika Nylander och Cecilia Giertha.

– De skällde på både mig och de yngre UNFarna och pratade om personangrepp och förtal, säger Robert Damberg.

De blev bara argare och argare.

Till slut gick det så långt att Erika Nylander och Cecilia Giertha kopplade in polisen. En av poliserna på plats i Almedalen fick höra att UNFarna störde genom att gå bakom och förlöjliga dem. Någon åtgärd mer än ett kort samtal med de närvarande UNFarna blev det dock inte.

– Jag är besviken på UNF, säger Erika Nylander. Vi har alltid kunnat föra vettiga samtal med IOGT-NTO även om vi tycker olika i sakfrågorna. Jag skulle aldrig drömma om att sabotera deras sätt att föra ut sitt budskap.

Robert Damberg berättar att UNF sett kampanjen från Bryggareföreningen och Sprit- och Vinleverantörernas förening och det material de delade ut under måndagskvällen i Almedalsveckan.

– Vi tryckte upp ett eget flygblad till nästa dag och bestämde oss för att punktmarkera dem. Deras argument om att en skattesänkning på alkohol skulle hjälpa är helt enkelt inte sanna. Både erfarenhet och forskning visar att man inte kan lösa problemen med illegal alkohol på det sättet. Vi vill att folk ska veta det.

PIERRE ANDERSSON

IOGT-NTO på plats i Almedalen

Jan Linde, ordförande i Svensk förening för folkhälsoarbete, delar ut pris för bästa folkhälsokommunen – till Tuva Lund, Hanna Lind och Elisabeth Skoog från Botkyrka kommun.

■ Även i år fanns IOGT-NTO på plats i Almedalen. Temat för satsningen var precis som förra året "Minska alkolvåldet".

"Ni finns ju överallt" är ett vanligt omdöme om IOGT-NTO under Almedalsveckan. Mäniskorna i de svarta kläderna med texten "minska alkolvåldet" är synliga inför varje partiledartal och hinner både arrangera egna mingel och seminarier och gå på andras.

I år arrangerades alkoholfria mingel (en raritet under politikerveckan) tillsammans med Broderskapsrörelsen, Läkarförbundet, Polisförbundet och Vårdförbundet.

– Vi har tidigare engagerat oss mycket i tobaksfrågorna men självklart ser våra medlemmar också effekterna av alkoholen i sitt arbete, säger Eva Nilsson Bågenholm, ordförande i Läkarförbundet. Vi håller precis på med ett arbete med en ny alkoholpolicy och kommer att arbeta med de här frågorna framöver. /PA

Alkoholfri zon i Almedalen

■ För första gången någonsin inrättades en alkoholfri zon under årets Almedalsvecka i Visby.

– Alkoholen flödar verkligen under den här veckan,

säger Li Grebäck, konsulent för IOGT-NTO på Gotland. Vi gick ihop med några andra organisationer för att visa att det både finns alternativ och hjälp att få.

Längst ute på kajen i hamnen sitter en stor blå banderoll med texten "Alkoholfri zon". Här finns ett stort vitt tält med enkel kaféserving och en scen för seminarier och uppträdanden. Programmet under veckan innehöll allt från alkoholfria fester till föreläsningar om vilka effekter cannabis har på hjärnan.

– Vi har jobbat hårt för att få till det här programmet och för att vara första året tycker jag att det är fantastiskt. Vi har som mest haft 160 personer på ett seminarium. Vi har redan planer för nästa år, då ska det bli ännu större. /PA

» Starka röster i alkoholfrågan är extra viktigt just nu, både inom EU och inom WHO som kommer att behandla ett förslag om en global strategi gällande alkoholen under nästa år. <<

Alkoholforskaren **PETER ANDERSON** på ett internationellt möte arrangerat av IOGT-NTO i juni.

Snatterierna på Systembolaget ökar

SNATTERI Sedan Systembolaget införde självbetjäning har snatterierna nästan tredubblats. Sett till den totala omsättningen är dock svinnet fortfarande litet.

I slutet av nittiotalet låg det totala svinnet inom Systembolaget på 0,34 promille av bolagets omsättning. Nu är det uppe i 1,3 promille vilket motsvarar varor till ett värde av 22,8 miljoner.

– Vi ser allvarligt på snatterierna och arbetar hårt med att hålla dem på en så låg nivå som möjligt, säger Anna Almqvist, pressinformatör på Systembolaget till TT.

IOGT-NTO tycker inte att svinnet på Systembolaget är någon jättefråga och menar att situationen hade varit mångdubbelt värre om vi haft försäljning av alkohol i vanliga livsmedelsbutiker.

De klarar inte ens av att sköta ålderskontrollerna. /PA

Två av tio kan tänka sig att langa till minderåriga

LANGNING Tjugo procent av 20-40-åringarna i Stockholm skulle kunna tänka sig att köpa ut alkohol på Systembolaget till minderåriga. Detta enligt en ny undersökning från Preventionscentrum Stockholm.

Samma undersökning visar att 35 procent någon gång har köpt smuggelsprit och att 11 procent skulle kunna tänka sig att sälja vidare smuggelsprit till någon som inte fyllt 20 år.

I gruppen yngre män (20-31 år) är man generellt mer öppen för att langa. Här kan var tredje tillfrågad tänka sig att

8 ACCENT AUGUSTI 2009

Hormon kan ligga bakom spritsuget

MEDICIN Svenska forskare har upptäckt ett hormon i kroppen, grehlin, som bidrar till spritsuget. Ghrelin tillverkas främst i magen och orsakar hunger. Nu har ghrelin också visat sig spela en viktig roll för vilka effekter alkohol får i kroppen. Hormonet behövs enligt forskarna för att alkoholen ska ge en "kick" och bidrar till suget. Upptäckten kan nu leda till nya medicinska behandlingar av alkoholister.

NY WEBBPLATS FÖR BARN TILL MISSBRUKARE

NY WEBBPLATS I veckan öppnades en ny webbplats för barn till föräldrar som dricker för mycket. Tanken är att den ska vara ett komplement till andra stödformer.

Bakom satsningen står CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Webbplatsen Drugsmart har funnits i flera år, men nu har CAN gjort om den helt och riktat in sig på en ny målgrupp. Det som tidigare har varit en ren informationssajt utvecklas nu till en slags självhjälpsplats för barn till missbrukare.

Flera undersökningar, bland annat från IOGT-NTOs Juniorförbund, har visat att en mycket liten andel av alla barn till missbrukare får hjälp i gruppverksamhet. En av målsättningarna med nya drugsmart.se är att nå ut bredare.

– Även om gruppverksamheten i landet skulle fördubblas står många fortfarande utanför, säger Nicklas Kartengren, projektledare. Att göra det här tillgängligt via internet har flera fördelar. Det är tillgängligt när som helst och man kan vara helt anonym. Även

Drugsmart är en ny självhjälpsplats för barn till föräldrar som dricker för mycket.

innan vi gjorde den här satsningen så har Drugsmart fått många förfrågningar från de här barnen, men vi har inte haft någon kompetens att hjälpa dem.

Den nya webbplatsen är fortfarande under utveckling men

ligger ute under sommaren i en så kallad betaversion. Tanken är att man ska fylla på med funktioner och innehåll för att lansera en skarp version i samband med skolstarten.

PIERRE ANDERSSON

Tvångsvård ska skydda foster

TVÅNGSVÅRD Gravid som missbrukar alkohol eller narkotika ska kunna tvångsvårdas. Detta enligt ett nytt förslag från regeringen.

Vem som får utsättas för tvångsvård regleras i LVM, lagen om vård av missbrukare. Regeringen vill nu ändra lagen så att även skyddet av ofödda barn blir grund för tvångsvård. En gravid kvinna ska kunna tvångsvårdas under hela gravi-

diteten och upp till en månad efter förlossningen.

Tanken är att exempelvis mödravårdscentralerna ska anmäla gravida man misstänker missbruk till socialtjänsten. Samtidigt påpekar man i förslaget vikten av noggranna avvägningar mellan personlig integritet och möjligheterna att värna fostret och det blivande barnets hälsa.

Ändringarna i LVM föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

/PA

”Nu inför jag alkoholförbud”

Engelska fotbollsspelare har varit inblandade i en rad skandaler den senaste tiden. Nu har Harry Redknapp, tränare för Tottenham, tröttnat. ”Nästa säsong inför jag alkoholförbud”, säger han. Utspelet kommer efter mittbacken Ledley Kings inblandning i en alkoholrelaterad

misshandel utanför en nattklubb i London.

– Nästa säsong blir det tuffare regler, säger Redknapp till tidningen The Sun. Fotbollsspelare ska inte dricka, man håller inte diesel i en Ferrari.

– Jag vet att det kan vara svårt men de tjänar stora pengar och är förebilder för många barn.

Harry Redknapp menar att problemen vis-

serligen var ännu värre förr men säger samtidigt att det finns mycket kvar att göra.

– I klubbarna anställer vi träningsexperter och dietister som ser till att spelarna äter rätt, men vad gör det för nytta om de går ut och dricker så här? De här spelarna är privilegierade och borde se till att föregå med gott exempel. /PA

Pris och inkomst styr drickandet

DRYCKESVANOR Ökade inkomster och billigare alkohol har större betydelse för hur mycket vi dricker än exempelvis tillgänglighet och lördagsöppet på Systemet. Det visar ny forskning om totalkonsumtionen efter Sveriges EU-inträde.

Alkoholforskarna Mats Ramstedt och Thor Norström på Stockholms universitet har analyserat faktorer som påverkat svenskarnas konsumtionsmönster.

Från 1995 till 2008 ökade konsumtionen per invånare över 14 år från 7,8 liter ren alkohol (omräknat i 100 procent) till 9,7 liter på årsbasis.

Införelsevalen har i praktiken försvunnit från andra EU-länder och resandeförseln mer än fördubblats. Men även Systembolaget som öppnat fler butiker, ökat servicen och åter öppnat på lördagar har ökat sin försäljning och har nu 58 procents marknadsandel.

Men den kanske viktigaste förklaringen till det ökade drickandet är att svenskars medelinkomst har stigit cirka 30 procent samtidigt som alko-

holen blivit billigare.

Enligt forskarnas modell står de ekonomiska faktorerna för 85 procent av den ökade försäljningen, resten ökad tillgänglighet.

I goda tider dricker många mer alltså. Men det borde även innebära att den ekonomiska krisen med ökad arbetslöshet och avtagande löneutveckling skulle göra att folk köper billigare eller mindre alkohol.

Och enligt mätningarna i år från Sorad så är alkoholkonsumtionen på väg ner och hamnar kanske kring 9,5 liter ren alkohol per invånare, 15 år och äldre. Särskilt noteras att resandeförseln, särskilt av starksprit, har minskat till följd av sämre kronkurs.

Folk åker mindre ofta utomlands bara för att handla och i några systembutiker märks inför midsommar att fler kunder väljer något billigare produkter.

AV DRUGNEWS/SL

Fotnot: Forskarna Mats Ramstedt och Thor Norströms artikel ”Totalkonsumtionen av alkohol 1995-2007 – ekonomiska faktorer är viktigare än tillgänglighet”, i CAN:s tidskrift Alkohol & narkotika nr 3/2009, (pdf-fil, 6 sidor).

Mediefolk dricker mest

DRYCKESVANOR De som jobbar inom medie- och underhållningsbranschen har högre alkoholkonsumtion än andra. Detta enligt en undersökning om alkoholförbrukning i olika branscher som Storbritanniens hälsodepartement har genomfört.

Mediefolk dricker i genomsnitt 44 enheter per vecka vilket är nästan dubbelt så mycket som den högsta rekommenderade konsumtionen i Storbritannien. Inom IT-branschen ligger man på 34 enheter och inom finans-, försäkrings och mäklarkärlden är motsvarande siffra 29.

Den måttligaste branschen bland de undersökta är utbildnings- och transportindustrin. Här ligger man på 24 enheter per vecka – precis på gränsen till att dricka för mycket enligt de nationella rekommendationerna. /PA

Allt fler ser samband mellan alkohol och våld

VÅLD Nio av tio ser ett tydligt samband mellan alkoholkonsumtion och misshandel. Lika

många anser att en minskning av alkoholkonsumtionen i samhället skulle leda till en minskning av antalet misshandelsfall. Detta enligt en undersökning som IOGT-NTO presenterade under Folknykterhetens vecka.

– Allt fler ser att sambandet mellan alkoholkonsumtion och våld är ett viktigt opinionsmässigt stöd för att vidta åtgärder och det borde ge politikerna på såväl nationell som lokal nivå råg i ryggen att skärpa alkoholpolitiken i restriktiv riktning, sade Sven-Olov Carlsson, då förbundsordförande för IOGT-NTO.

I en stor del av de våldsbrott som sker är alkohol inblandat. En undersökning som presenterades nyligen visar också på ett starkt samband mellan alkohol och mycket grov brottslighet. Trots detta menar IOGT-NTO att det talas för lite om alkoholens roll.

– Varken politiker, rättsväsende eller medier har tidigare varit särskilt intresserade av att beskriva alkoholens roll för uppkomsten av våldsbrottslighet sade Sven-Olov Carlsson.

Undersökningen gjordes under våren av Novus Opinion på uppdrag av IOGT-NTO.

TRE FRÅGOR

Egon Frid

(V), som reagerat över kopplingen mellan alkohol

och politik, inte minst under Almedalsveckan.

Vad var det i Almedalen som fick dig att reagera?

– Jag har jobbat länge med

att få en förändrad representation inom politiken. Idag är kopplingen tydlig mellan politik och alkohol och jag tycker att vi måste särskilja detta. I Almedalen är de flesta där för att jobba och ändå så bjuds det på alkohol överallt. Alkoholen blir en lockvara för att åsikten eller varan man säljer ska bli attraktivare. Extra anmärkningsvärt var

att man inte ens klarade att följa alkohollagen, UNF visade att även minderåriga blev serverade. **Tycker du att det har blivit bättre eller sämre med åren?**

– I takt med att fler och fler aktörer kommer till Almedalen så blir det också fler som slåss om utrymmet, jag tycker att skillnaden nu jämfört med

tidigare är dramatisk. För att konkurrera behövs nya lockmetoder och alkoholen kommer in allt tydligare. **Vad är problemet med att folk tar sig ett glas rosévin samtidigt som de diskuterar politik?**

– Kopplingen i sig är ologisk. I alla andra sammanhang tycker vi att arbetslivet ska vara alkoholfritt men så fort vi talar

om representation eller om Almedalen eller om olika arrangemang som vi riksdagsledamöter bjuds in till är alkohol med i bilden. Det är ett problem, inte minst för de människor som har missbruksproblem eller är på väg att få det. Det är svårt att säga nej och människor lockas att dricka trots att de kanske inte borde. /PA

Grönt och nyktert samsas i bilpoolen

Kooperativet Comintegra hjälper utsatta människor genom socialt företagande. Nu får också miljön en hjälpande hand samtidigt som några före detta missbrukare får jobb.

■ **SAMÅKNING** Kooperativet Comintegra i Malmö har i sex år fungerat som en entreprenör i social ekonomi. Kooperativet erbjuder en väg tillbaka till arbetsmarknaden genom arbetsträning, praktik och jobb.

Ett 70-tal personer jobbar inom kooperativet och verksamheten växer.

Göran Ewertz, som jobbar i serviceteamet, stod inför valet att leva eller dö när en vän tipsade om Comintegra. Tack vare kooperativets lågtröskelboende och jobbet i serviceteamet är han på god väg tillbaka in i samhället.

– Nu har jag eget lägenhetskontrakt igen, säger han glatt.

Under 20 år som yrkeschaufför lyckades han dölja sitt narkotikamissbruk, trots att han var påverkad varje dag när han kom på morgonen. Hälften av lönen gick till droger. Men en dag för fem år sedan rasade allt.

– Jag åkte fast i en trafikkontroll och blev vräkt från min lägenhet. Och samma år dog min lillebror. Det blev för mycket för mig på en gång.

Med sin långa arbetslivserfarenhet har Göran mycket att lära ut till de före detta missbrukare som aldrig varit förankrade på arbetsmarknaden.

SERVICETEAMET ÅTAR SIG LITE av varje, till exempel flyttning, målningsuppdrag, städning, bostadssanering, snöröjning och snickeriarbeten. Det ger tioalet före detta missbrukare ett fast jobb.

Comintegra ger sig nu in på bildelning. Den sociala ekonomin kombineras därigenom med ett miljötänkande. Kooperativets serviceteam ska sköta de gasdrivna bilar som medlemmarna i en bilpool delar på.

– Vi ska tvätta, städa och serva bilarna, berättar Göran.

Inom kort ska man även serva några

För Göran Ewertz är arbetet i kooperativet ett val mellan att leva och att dö.

» **Comintegra fyller en viktig uppgift för alla som inte längre vill höra hemma i missbruket och som ännu inte hittat tillbaka till ett fungerande liv i samhället.** «

skånska kommuners fordonsparker.

Comintegra fyller en viktig uppgift för alla som inte längre vill höra hemma i missbruket och som ännu inte hittat tillbaka till ett fungerande liv i samhället.

– Vi sysslar med non-profit-företagande. Målet är att ge folk jobb, förklarar Sten Frostander, som har ett förflutet inom Svenska Kyrkans diakoni.

Han är projektledare på kooperativet och bildelning ligger honom varmt om hjärtat. Han tror att arbetet med bilpoolen kommer att stärka miljöprofilen.

– Nu byter vi ut alla våra åtta bilar mot gasbilar. Bilpoolens tre går på gas, och så två nya gasbilar från Fiat som är på väg,

Synen på samåkning kommer att ändras, tror Sten Frostander.

berättar han.

Idén om att vara flera som samsas om en bil har länge kämpat i motvind. Svensken har varit fixerad vid att äga en bil, men Sten Frostander tror att den synen är på

Spara pengar, miljön och ge dessutom jobb till människor som vill leva ett drogfritt liv. Det är tanken bakom kooperativet Comintegras satsning på att ta över en bilpool.

FOTON: TOMMY ARVIDSSON

väg att ändras. Att vara flera om en bil är bra för miljön och avsevärt billigare än att vara ensam bilägare.

POOLEN FUNGERAR SOM EN ekonomisk förening eller ett kooperativ. Alla som använder bilarna är medlemmar och delägare. Det krävs 20-25 medlemmar per bil för att en leasingbil ska gå runt. De fasta kostnaderna gör att bilarna inte får stå stilla alltför mycket.

"Tanka med omtanke – tanka fordons-gas" lyder en slogan på bilen som Göran Ewertz spolar ren i högtryckstvätten. När Comintegra nu tar över en bilpool blir det aktuellt med ett tillägg. Det skulle kunna lyda ungefär så här: "Gå med i bilpoolen så ger du jobb till människor som vill leva ett drogfritt liv!".

Göran säger att de fyra åren i Comintegra varit de bästa åren i hans liv. Gemen-

skapen i Comintegras kamratförening betyder mycket som mötesplats och stöd. Göran följer gärna med när det organiseras besök på hockey- och fotbollsmatcher och när gänget åker på fisketurer.

– Det är så skönt att ha en fast månads-lön och att slippa att gå till soc, säger han med ett stort leende.

SVEN ROSELL

accent@iogt.se

FAKTA SOCIALT FÖRETAGANDE

COMINTEGRA är ett kooperativ för rehabilitering och integration som startades 2003 av kamratföreningen Comigen, en stödförening vars medlemmar är människor som har levt i utanförskap. Comintegras mål är att skapa ett rikstäckande nätverk av kooperatörer inom boende, utbildning och

sysselsättning, för och med människor i utanförskap. Kooperativet har en boendekedja med lågtröskelboende, drogfria boendekollektiv och lägenhet med kontrakt som kan övertas efter ett år. Inom kooperativet kan man få praktik, jobb och social gemenskap. Till Comintegras samarbetspartners hör IOGT-NTO, Stena Fastigheter

och Malmös kommunala bostadsbolag, MKB.

IOGT-NTOS kamrattstöd har på några ställen utvecklat sociala företag som ger jobb och bidrar till att finansiera verksamheten. Nu har förbundsstyrelsen antagit en strategi för social ekonomi och ska bland annat utveckla metoder för socialt företagande.

Förlåtelse är viktigast av allt, tycker Rosie Peters. Det är så hon har fått sin revansch och kunnat gå vidare. Idag är hon "en glad skit" som håller på att renovera en älskad röd timmerstuga. Hon har till och med förlåtit sin mamma som söp bort hennes barndom.

TEXT OCH FOTO ANDERS TEDEHOLM

Där ska jag bo!
– Du och katten?
– Ja, skrattar Rosie Peters, en dag.
Hennes ögon säger mig att hon också har någon annan än katten i tankarna.
Rosie ska bara bygga om den röda timmerstugan i Roslagen först. Renovera, dra in vatten, installera avlopp, dra nya elledningar. Hon kommer att få användning för de kunskaper hon skaffade sig när hon byggde varuhus i Schweiz. Hantera en borr för att ta hål i väggar, montera kopplingsdosor, fräsa spår i tegelväggar för kablar, manövrera en tryckluftsborr eller installera ett kopplingsskåp. Kanske får hon också användning för kunskapen om hur man blyinfattar fönster.

Ett är absolut säkert: Kunskapen om hur man med värk i axlar och armar arbetar hårt i 12-14 timmar varje dag, fem dagar i veckan under nio år – den kommer hon aldrig mer att använda.

Inte efter den 10 augusti 1993.

I BÖRJAN PÅ 1970-talet går Rosie i första klass. Hon är åtta år, ett år äldre än sina klasskamrater och bor tillsammans med sin mamma i det gula huset i Triangeln i Malmö. Ett rum och kök med sovalkov delar de på. Mammans säng i rummet, Rosies i alkoven. Ett gulbrunt draperi avskiljer Rosies säng med det rutiga överkastet från resten av rummet.

På golvet ligger serietidningarna: Kalle Anka och Agent X9. Modesty Blaise var och har förblivit Rosies hjälte. Pippi Långstrumpboken står i den lilla stringhyllan, lägenhetens enda bokhylla. Boken får senare sällskap av Edward S Ellis böcker om Hjortfot som Rosie köper för pengarna hon fått när hon pantat mammas flaskor. På väggen hänger ett krucifix.

I en av de andra lägenheterna bor ett äldre par. Ibland, när de hört det ensamma barnets gråt, låter de henne sova hos dem. Då slipper hon vaggande sitta i sängen med kniven i sin lilla hand. Kniven som ska skydda henne från det onda som gardinmönstret skapar i hennes fantasi. Att somna de nätter mamma är borta med någon av alla dessa män går inte. Inte om man är åtta år. Inte utan att dricka minst ett dricksglas rödvin. Inte ens om man varit ensam tre dygn i sträck. Inte ens om man har kniven i handen.

Rosies kan fyra svenska ord.. Hej, fan, kiss, bajs. Mamma Margarete har nyligen hämtat henne från Tyskland. Där har hon de senaste fyra åren bott växelvis hos mormor och hos den inofficiella fostermamman Heiden. Hon vill inget hellre än att få adoptera Rosie, men har fått nej. Nej, av såväl Margarete som av mormor. Margarete ska ju hämta Rosie till Sverige! Det har hon sagt varanda gång hon hälsat på:

– Nästa gång får du följa med. >

ROSIE REVAN

ES ISCH

VARJE MORGON HJÄLPER ROSIE sin mamma med städningen av något kontor eller av den fina villan i Limhamn och varje morgon när de ska ta fyrans spårvagn kräks Rosie. Hon vill inte åka till skolan. De andra barnen kallar henne för "nazistjäväl". Alla tyskar är nämligen nazister. Inte ens Kerstin som är Rosies fröken märker vad som händer på skolgården. Kerstin är ändå den som ser Rosie allra mest.

Margarete säger till Rosie att hon måste försvara sig och Rosie slår. Hon slår så bra att hon snart ingår i det lilla gäng som behärskar skolgården på rasterna. Hon slår så bra att hon snart, tillsammans med resten av gänget, tillbringar de flesta lektionerna i OBS-klass.

Varje månad tar Rosie pengar ur mammas handväska. En av alla de fina handväskor hon fått från någon av männen. Kanske från någon av de tyska direktörerna? Kanske av samme man som hon fått pälsen, de fina skorna, de ljuvliga underkläderna och pengarna till vinet?

Rosie går nerför trapporna till postkontoret med pengarna. Hyran måste betalas en gång i månaden annars blir man ju vräkt. Det vet till och med en åttaåring och därför ser Rosie till att det blir gjort. En tyst överenskommelse mellan mor och dotter.

Rosie tar inga andra pengar ur handväskan, men hon får ta alla tomflaskor. På så sätt får hon pengar till både godis och Hjortfotböcker. Det kan bli ganska stora summor, eftersom det produceras många tomflaskor i den lilla lägenheten.

När Rosie går på högstadiet får hon hjälpa Margarete att bära varje lördag. Tunga kassar från Systemet. Margarete orkar inte själv. Bärhjälpen belönas med Smirnoff.

– Om hon ändå fått pengar av männen i stället för fina saker. Då skulle vi haft det mycket bättre, säger Rosie.

Hon reser sig från det runda gröna köksbordet i den lilla stuga hon nu hyr i norra Värmland där hon studerar på Klarälvdalens folkhögskola.

Hon går förbi kattlådan som står under det låga bordet vid västerfönstret och som fungerar som utsiktsplats för katten. Därifrån har Assad fullständig uppsikt över fåglarnas matplats utanför fönstret. Hon sätter sig på huk vid den svarta järnspisen. Bredvid den plasthink som en gång innehållit sylt men nu fylls av näver och fint spantade björkvedstickor.

– **NÄR JAG VAR** femton blev mamma gul som en citron. Jag såg till att hon kom till läkare och hon blev inlagd en månad. Gulsot och begynnade skrumplever. Fy, fan! Jag levde på hemgjord pizza en hel månad. Jag sålde potatis och frukt på torget på fredagar och lördagar. Det räckte både till mat och Smirnoff, men hade jag inte haft svenska skolmaten hade jag inte överlevt. En dag när jag hälsade på mamma på sjukhuset sa hon:

– Du är inte gammal nog. Jag måste nog komma hem igen.

– Jag fick panik! Jag hade varken städlat eller diskat på en hel månad. Jag gjorde ett försök, men fattade att det var omöjligt, så jag tog vad jag hade av plastkassar, stoppade ner bestick, kastruller, tallrikar och slängde alltihop i sopnedkastet.

Rosie ruskar på huvudet vid minnet av upprepningen i lägenheten. Hon går till diskbänken, hämtar en tillbringare med vatten och ett par glas. Hon hämtar också en liten bunt med svart-vita bilder och sätter sig igen. Vi bläddrar bland bilderna och Rosie pekar ut sin mamma på ett par av dem. Rosie själv är med på en bild. En baby med allvarlig min och en skullra i handen. Det drar lite från den stängda dörren till kallfarstun.

– Hur ser du på din mamma idag?

– Jag älskade henne. Och jag hatade henne. Ibland hatade jag henne så mycket att håren på armarna reste sig när hon kom in i rummet. Jag ville bli älskad, men hon valde spriten och männen. Samtidigt som hon levde för mig var allt mitt fel.

Långfredagen 1993 har Rosie hunnit bli 29 år. Hon sitter tillsammans med sin vän Birgitta hemma hos Anita i en skånelänga i

Rosie har några svart-vita bilder från sina första år i Tyskland, här med mamma och en av hennes "kavaljerer".

»Jag ville bli älskad, men hon valde spriten och männen. Samtidigt som hon levde för mig var allt mitt fel.«

Kävlinge. Anita är bonddottern som utbildat sig till läkare. Grått, vågigt hår, barsk och med eftertrycklig röst. En röst man lyssnar till.

Anita bjuder på kaffe i små koppar av mycket tunt porslin. Hon ser på Rosie och säger:

– Nä, Rosie...Birgitta har skvallrat. Kan du berätta lite om ditt liv?

Rosie blir förvånad över frågan men berättar ändå om hur hon hade det i det gula huset i Triangeln, om övergreppen från Margaretes män, om hur hon hamnade i Schweiz, om hur hon jobbad åt Elektro Maier med varuhusbyggen. Hon berättar om hur kokainet och heroinet tillsammans med Jack Daniels och stora mängder öl funnits med under de nio år hon varit ambulerande varuhusbyggare. Hur kokainet tagit bort smärtor i axlar, armar och rygg och gjort det möjligt att jobba 15 timmar i sträck.

Hon berättar om hur hon som enda kvinna på bygget fått lära sig att koppla och installera. Hur hon vunnit respekt bland männen på byggena och i barerna genom att jobba hårdast av alla och supa samtliga under bordet efter att ha besegrat dem i armbrytning.

Hon berättar om hur Margarete, efter att ha legat mer eller mindre i koma i två veckor, tagit Rosies hand och sagt: "Nu är du gammal nog", och sedan dött. Hon berättar också om de väldiga mängder öl och sprit hon druckit. Egentligen har Rosie druckit sedan hon var åtta år. Så småningom började hon också använda hasch och Valium. Hasch har hon egentligen aldrig rökt särskilt mycket, eftersom det alltid gav henne snedtändningar och nojor. Kokain, heroin, amfetamin och LSD började hon använda i 16-årsåldern.

Anita lyssnar en timme och säger sedan:

– Såna där hjärnor har jag obducerat många gånger. Vet du hur dom luktar?

Rosie ser omskakad på Anita men svarar inte, så Anita fortsätter:

– Sprit! Ren sprit!

Efter en stunds tystnad frågar Anita:

– Vill du sluta?

– Jag har försökt sedan jag var 19 och mamma dog. Annars slutar jag som hon.

Några dagar senare följer Anita med Rosie till en föreläsning på Nämndemansgården, ett behandlingshem i Skåne. Föreläsningen handlar om dysfunktionella familjer och Rosie känner igen sig som "Clownen" och som "Den duktiga". Efter föreläsningen rasar allt för Rosie. Hon får våldsamma skakningar, kräks, kräks, kräks och kräks.

– Jag älskade min mamma – och hatade henne, säger Rosie. Idag har jag förlåtit henne.

ROSIE ÅKER DÅREFTER tillbaka till Schweiz för att arbeta. Hon behöver nämligen pengar för att kunna skriva in sig för behandling mot sitt missbruk.

Den 10 augusti 1993 får Rosie skjuts till Nämndemansgården för en femveckors behandlingsperiod. Rosie har lyckats övertala sin chaufför att få ta en sista öl i bilen på vägen dit. En folköl.

Efter behandlingsperioden bestämde Rosie sig för att flytta hem till Sverige. Som schweizisk medborgare måste hon åka tillbaka till Schweiz för att söka uppehållstillstånd. Något som visar sig vara svårare än hon trott eftersom hon inte längre hade någon anknytning till Sverige.

Att Rosie bott i Sverige 10 år, gått hela sin skolgång i Sverige och pratar perfekt svenska var inte tillräckligt, men efter många turer och 8 månaders väntan flyttar hon hem.

Rosie blundar. På köksbordet, intill den halvvissna krukväxten, ligger boken "Kaxiga fåglar" av Brutus Östling, en man som liksom Rosie gjort en resa från missbruk till ett nytt liv. Teet är urdrucket och den svarta vedspisen skulle behöva matas med några pinnar igen.

Idag är Rosie 46 år.

– Hur mår du idag, Rosie?

– Jag har inte fått HIV eller hepatit C, skrattar Rosie, men blir snabbt allvarlig igen. Jag mår ganska bra, fortsätter hon, men ibland rasar jag fortfarande. Fast inte lika långt som tidigare.

– Hur kommer du upp igen?

– Jag ber.... mediterar.... yoga. AA-mötena varje onsdagskväll.

– Vad ber du till?

– Nånting... jag vet inte vad det är.... En stor violett kraft som tar mina tankar när jag ber om det, säger Rosie leende. En förlåtande kraft... Hennes ögon glittrar och skratttrynkorna i ögonvrånarna framträder, precis som de djupa skrattgroparna.

– Vem är du idag?

– En glad skit. Bryr mig väldigt mycket om andra människor och om hur de har det. Kanske för mycket ibland.

– Vad är viktigt för dig?

– Förlåtelse är viktigast av allt. Det är så jag har kunnat gå vidare. Jag har kunnat förlåta en massa människor även om jag aldrig kan förlåta deras handlingar.

– Annars är det viktigaste att må bra, tillägger Rosie efter en stunds eftertänksam tystnad.

– Att vara kompis med mig själv, äta sunt. Ingen stress. Min kropp har fått tillräckligt mycket stryk, så därför äter jag så nyttigt jag bara kan. Mycket KRAV-märkt...

I hörnet står en nästan oanvänd testcykel. I fönstret en blomma. På väggen bakom Rosie sitter en blågrön batiktavla med Shiva som motiv och Rosies armar rör sig som den indiska gudens när hon fnittrande berättar om den violetta kraften som hjälper henne ur de svarta stunderna. På den andra väggen sitter gudinnan Durga. Hon rider på en tiger.

– Det är jag, säger Rosie. ■

Fotnot: Birgitta heter egentligen något annat. Likaså Anita.

Flickor från Pampas på Kulturhuset

UTSTÄLLNING KULTURHUSET

Fotografen Alessandra Sanguinetti, född 1968, bor och arbetar i New York och Buenos Aires. Hennes konst har uppmärksammats internationellt och nu kommer hennes foton för första gången till Kulturhuset i Stockholm. Sedan 1999 har Alessandra Sanguinetti följt de två

kusinerna Guillermina och Belinda under uppväxten på familjens farm på den vidsträckta Pampasslätten i Argentina.

Samarbetet med de två flickorna i fotoprojektet inleds när de är nio respektive tio år gamla. Genom åren utvecklar Sanguinetti en nära relation till dem och tillsammans skapar de en bildvärld inspirerad av

Fame-Jessica stark och självutlämnande

När kalla nätter plågar mig med minnen av hur det var
Jessica Andersson
Lena Katarina Swanberg
Albert Bonniers förlag

BIOGRAFI En del böcker har förmågan att ge fler dimensioner åt en människa. Så är det när schlagersångerskan Jessica Andersson rakt upp och ner berättar om sin uppväxt med en mamma som söp och inte förmådde ta hand om sina barn. Det är inget unikt att en snygg och duktig kändis visar sig ha haft en överjävla uppväxt, men det är bra att bli påmind. Om att ytan inte är detsamma som insidan.

Det är starkt när Jessica beskriver hur hon och syskonen gömde sig medan mamma blev slagen. Och om vuxen-världens – alla som såg med inget gjorde – svek.

Jessica berättar även om livet som "Fame-Jessica" och kändisskapets fram- och baksidor. Kanske inte lika intressant, men det är tydligt hur det man är med om som barn präglar vilka val man gör som vuxen.

Jessicas liv beskrivs som en "Askungesaga". Jag håller inte med. Det var ingen prins eller sko av glas som förändrade Jessicas liv. Jessica, precis som så många andra som växer upp med missbruk, har tillgjort jobbet själv. Eller med Jessicas ord:

"Vi kan inte förändra våra föräldrar och vår uppväxt, men vi kan lära oss att leva med minnena och ta hand om våra egna liv".

HELENA KARLSSON

Victor och Marina dejtar, men hittar ingen glöd.

VILSEN KÄRLEKSHUNGER I MEXIKO

Bakom blå ögonlock
Mexikansk film av Ernesto Contreras
med Cecilia Suárez och Ernesto Arreola

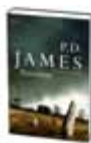
FILM Marina är en ensamstående, blyg och lite sorgsen kvinna i trettioårsåldern som lever ett stilla och ganska tråkigt liv. Hon arbetar på en fabrik som tillverkar uniformer och har få sociala kontakter utanför jobbet. En dag vinner hon en exklusiv semesterresa för två på det årliga personallotteriet. Problemet är att hon inte har någon att åka med. Av en slump stöter hon på Victor Mina, en man som en gång varit hennes klasskamrat. Marina minns honom inte, men får idén att bjuda med honom på

resan. Victor, som också han är ensamstående, tackar överraskad ja. Men mötet med Marina blir inte riktigt vad han hoppats på. Han drömmer om en relation, men Marinas stumma tystnad och allvarsamma blick, får honom fundera. "Bakom blå ögonlock" är en film i Ingmar Bergmans anda. Stilla kameratagningar, torftiga miljöer, tystnader och svår ensamhet. Man lider med Victor och Marina, som så gärna vill, men som inte riktigt når fram till varandra. Det är en vackert skildrad kärlekshistoria mellan två ensamma och lite udda personer. Men vill man ha action och skratt så bör man nog välja en annan film. /MZ

PD James sista?

Patienten, P.D. James
Övers. Ulla Danielsson W&W

ROMAN P.D. James, denna stor-slagna deckarförfattare, är tillbaka med vad som kanske blir hennes sista roman. Hon hör till den gamla skolan. Detaljer är omsorgsfullt beskrivna, läsaren får följa med på vind-

lade turer genom det mänskliga psyket. Med dagens mer snabba deckarstil kan P.D. James ibland kännas nästan omständlig och tung – men välskrivet är det utan tvekan. I den här boken ska Rhoda Gradwyn, fyrtiosju år gammal, äntligen ta bort ett misspdydande ärr hon har

på ena kinden. Hon lägger in sig på en privatklinik på den engelska landsbygden och förväntar sig en veckolång och behaglig konvalescens. Operationen genomförs, utan komplikationer. Dagen därpå hittas hon mördad i sitt rum. Polisintendent Dalglish och hans kollegor vid Scotland Yard kallas in för att utreda

fantasier, förväntningar och rädslor som följer övergången mellan barndom och vuxenhet.

Efter hand blir de två flickorna mer och mer bekväma med kamerans närvaro och deras improvisationer blir allt mer uppfinningsrika. Sanguinetti har vunnit flera prestigefyllda priser inom foto. Utställningen löper från oktober till januari 2010.

MARIA ZAITZEWSKY

fallet. Det visar sig att det finns många som har intresse av att se Rhoda Gradwyn död. Hon var en fruktad undersökande journalist som förstört många personers goda rykte. Spännande läsning från första sidan till den sista – om man är beväpnad med tålmod.

MARIA ZAITZEWSKY

Orädd och bräcklig Marianne Höök

Jag var självlöslig, moderlös, gripande och ett monster av för-ljuenhet.

En biografi om Marianne Höök av Annette Kullenberg Atlas Förlag

BIOGRAFI När Anette Kullenberg på 1960-talet var ung och ganska nybakad journalist, var Marianne Höök den enda kollegan som intresserade sig för henne och visade lite vänlighet.

Höök var ett kontroversiellt namn i sin samtid: Hon skrev under rubriken "Tyckt" och var beundrad för sin kvickhet och formuleringsförmåga lika mycket som för sitt utseende.

Någon beskrev henne som "kvik, kul, orädd, rolig elegant, lysande begåvad, skarp, blond, lång, välkänd, välklädd och färgrik".

Hemlighetsfull, bräcklig och djupt olycklig, är istället bilden man får efter att ha läst Kullenbergs bok. Den har undertiteln "En biografi", vilket inte är en riktigt träffande beskrivning. Istället för en traditionellt berättad levnadsbeskrivning, får vi Kullenbergs subjektiva historia om sina försök att skingra dimridåerna kring en saknad vän. Barrikader som denna själv tycks ha skapat kring sin person. Kullenberg återkommer ofta till hur lite hon egentligen känt till om sin vän Marianne Höök, som begick självmord vid 51 års ålder 1970. Detta personliga förhållningssätt

är bokens styrka. Förutom författarens egna funderingar och läsningar av Höök, består texten till stor del av intervjuer med (ofta välkända) människor som stått skribenten nära. Urvalet är selektivt och jag får för mig att det säger en hel del om Kullenberg själv. Det handlar mycket om Hööks journalistiska stil och självbild, massor om moderskap och mindre om biografiska fakta i kronologisk ordning.

Stilen är uppfriskande men när Kullenberg, i desperat behov av konkreta svar på sina många frågor, börjar fabulera fritt kring orsakerna till Hööks gåtfullhet och ångest känns det vid något tillfälle snaskigt.

Slutsatsen är ändå att detta är en rörande och kärleksfull bok som inte tvekar inför svåra och ocharmiga sanningar. Den är högst relevant även för dem som är för unga för att minnas vare sig Marianne Hööks tyckanden eller de många åsikterna om henne.

RAGNI SVENSSON

MISSA INTE

1 BOK Den humoristiska klimatboken med allvarlig underton "50 sätt att sabba planeten" (Ica Förlag) av den engelske journalisten Mark Townsend. Han vänder på steken och i stället för att skriva om hur vi ska

leva för att rädda jorden, skriver han om hur vi inte ska göra. Fast med en ironisk knorr.

2 UTSTÄLLNING Touring Exhibitions mobila Abba-utställning, som kommer att turnera över världen. Tanken var ju att ett Abba-museum skulle öppna i Stockholm i år, men projektet har skjutits upp. Tills vidare kan alla Abba-fans se denna semi-permanenta utställning, som kommer att hålla öppet minst ett halvår på varje plats.

3 MUSIK Jazzsångerskan Rigmor Gustafsson live från Fasching i Stadsmissionens Bootleg-kampanj. Rigmor går att ladda ner, liksom andra svenska artister som stöder Stadsmissionens kampanj. Vid nedladdningen doneras 25 kronor till Stadsmissionens ungdomsverksamheter. Sms:a BOOTLEG till 72900. I svaret kommer länken till den mobila hemsidan.

HALLÅ DÄR ÅSA VILBÄCK, AKTUELL MED PROGRAMMET DR ÅSA

Dr Åsa

Du gör din tredje säsong. Hur känns det?

Det är lite delade känslor, eftersom produktionen är så tajt. Det är tätt mellan programmen och säsongerna har gått i ett. Jag har inte haft så mycket tid att reflektera och smälta allt. Samtidigt är det förstås roligt att få fortsätta och förbättra programmet. Första omgången led av en del brister som jag nu har chansen att korrigera.

Vad driver dig att göra Dr Åsa?

Jag vill förklara och fördjupa och få människor att förstå vad kropp och hälsa handlar om. Jag ser mig som en folkbildare och tycker att det är viktigt att jag som läkare faktiskt når ut till människor på det här viset. Ämnesvalen är breda och tar upp ganska "vanliga" frågeställningar, saker som människor kan relatera till.

Hur skulle ditt "drömprogram" se ut?

Mera programtid förstås, minst 45 minuter.

Jag skulle vilja göra ett program som tittar på människan som ett djur, lite utifrån. Vi tar så mycket för givet. Varför har vi långt hår på huvudet men inte på kroppen? Varför blir vi irriterade när vi sovit dåligt? Sådant tycker jag är spännande.

Hur ser framtiden ut?

Privat ska jag gifta mig, även om vi inte bestämt när. Jag kommer också att ta en time-out efter

ÅSA VILBÄCK

inspelningarna och fundera över var jag vill jobba som läkare i framtiden, resa och kanske skriva en populärvetenskaplig och informativ bok om vardagliga hälsofrågor.

MARIA ZAITZEWSKY

I KRIS-lokalen i Umeå sitter en ung man och övar på att skriva sitt namn. Efter år av kriminalitet vill han göra rätt för sig och bli en god människa. Och då måste man kunna skriva autografer. Leif Stenberg har träffat honom och några till som har bestämt sig för att betala tillbaka.

Betala tillbaka

AV LEIF STENBERG

Mannen är lång och gänglig, i slutet av tonåren. Han har redan suttit en längre tid på en av samhällets anstalter för att sona sina kriminella handlingar.

"Nu ska jag betala tillbaka!" säger han. I handen har han penna och papper. Oavbrutet skriver han sin autograf, för varje gång blir den aningen snitsigare. Han föddes i krigets Somalia, därifrån har han knappt några minnen, föräldrarna flydde till Sverige innan han lärde sig gå.

"Sluta skriva!" säger en av hans kompisar. Och han svarar "Har du inga drömmar? Jag ska bli känd för att vara en god människa, då måste man kunna skriva autografer."

Skådeplatsen finns i KRIS lokaler i Umeå. Med "betala tillbaka" menas att han ska göra rätt för sig i samhället, inga fler sattyg som förstör andra människors och hans eget liv. Nu menar han sig ha nått vägs ände.

Efter ett tag förstår jag att det han säger är på allvar. Han har bestämt sig. Nu är det nog. En vändpunkt var när han kom till insikt om skammen han dragit över sin familj och släkt efter tingsrättens dom, en annan när han till slut vågade se konsekvenserna för brottsoffren.

Han bar ansvaret. Var han villig att axla det och betala tillbaka? En yngling med svart hud från Somalia som bor på Ersboda i Umeås utkanter kan ge många

ILLUSTRATION: RUZ

»En yngling med svart hud från Somalia som bor på Ersboda i Umeås utkanter kan ge många bilder av det svenska samhällets fördomar.«

bilder av det svenska samhällets fördomar. Då är svaret inte givet. För många rymmer avigsidorna så mycken främlingsfientlighet och rasism att det blir hat istället för försoning som gror. Finns det valmöjligheter till fortsatt uppror och desperat förstörelse, som inte innebär att man samtidigt pantar själen?

Det här är smarta ungdomar. De blev ett helt gäng, även några unga kvinnor, som tog sig till KRIS lokaler. Tillsammans med några äldre fångar knäckte de koden. Det finns något annat än det kriminella livet, det finns en annan fajt som handlar om att

alla människor är lika mycket värda. Hur ska den vinnas och skapas utan att vara tomt prat?

Det är i sådana samtal jag hamnar. Även de äldre före detta fångarna är smarta. En av dem har försörjt sig som kock och nu ska de ha matlagningskurs. Han får dem att inse klokheden i att kunna laga bra mat. Honom mötte jag för något år sedan när han på en fullsatt biograf inför gymnasieelever beskrev anabola steroider. Stämningen var sådan att åhörarna blev vaccinerade mot droger.

En annan kan lära dem att meka med bilar. De äldre fångarna undersöker möjligheterna att komma ut på bilskolorna för att tala om vådorna med att köra bil när man är påverkad av droger, inklusive alkohol. I utbyte ska de unga få billiga teorilektioner.

Ett tiotal ungdomar på Ersboda, från Somalia och andra länder, som talar om hur de ska röra sig i stadsdelen för att titta till andra unga människor som lever i gränslandet till kriminalitet. Vad göra med barn som sniffar lim i påse? Hur ska de bekämpa buset och bli förebilder?

Mötet med dem pågår samtidigt som oroligheterna i Rosengård återigen blossar i media. Den unge mannen jag mötte först fortsätter att öva på sin autograf. De äldre talar om att skynda långsamt och inte ta sig vatten över huvudet. Alla vill väl, alla vill betala tillbaka. De bjuder in mig att följa deras förehavanden. ■

VILL GE RÖST ÅT MÄNNISKOR I UTANFÖRSKAP

LEIF STENBERG är journalist och författare. Under senare tid har han gjort sju radiodokumentärer för P1 som granskar vad som nu sker med välfärdssamhället. Ett par av dem har han gjort

tillsammans med några före detta missbrukare som är medlemmar i IOGT -NTO i Umeå. Under ett halvår hade de återkommande möten för att tala om meningen med livet, om kärleken och döden.

Dessförinnan gjorde han en serie dokumentärfilmer på samma tema som granskade välfärdssamhällets förändring tillsammans med hemlösa och medlemmar i handikappförbunden.

– För mig har det alltid varit viktigt att använda journali-stiken för att ge röst åt människor som hamnat i utanförskap och sällan kommer till tals på egna villkor, säger Leif Stenberg.

FOTO: PER A ADSTEN /VF

				VARMS UPP AV VART VATTEN	FÄR FORMÄN BESYN- NERLIG	POLISER OCH VID VÄGAR- BETEN	Accent Nr 6	ORT PÅ ISLANDS SYDÖSTRETS				
				PINNA PÅ			MÄLG- VANDE PASS- NING					
				HANS I PISTEN			KAN STOR BE- STAMMA					
AMNE NR 27		MAN I MEDVIND	TJECKISK KOMPO- SITOR					BAR PÅ SÄLGEN OTREVUG ÅKOMMA	HÄLLER TYST	GRANN- SKAP	RODA KVARN CENTRALT I BUDGET	
BOK- STÄLLE			MING	FÖRNÄM KRON- VASALL FÖRR	VILL- KORSORD	MED LÄT PÅ TAVLAN SMÅHUS		STAT I ÖST- AFRIKA				
COOL KONUNG							APPEL- TRÄD	VÄRT ANDRA JAG				
VARM BASSÄNG												
MAN- DELS FÄST- MÖ		NÄMNS MED FASA					FÖR SYNS SKULL	STOR RELIGION	GJORDE FÄKTARE	SLA I DÖRREN	MATE- MATISK TERM	
					KRÖNISK LUNG- SJUK- DOM						LEDDE JÄRL HJAL- MARSON	
PLATT METALL- STÄNG											AGA FINSK ROCK- GRUPP	
				BEHÖVER EJ UPP- FINNAS IGEN	KAN MAN GÅ PÅ FÖR- FÖLJA		EN SELMA					
							STOR- SLAGEN I ISLAND MED MERA			CIVIL- STÄND		ÖTYDUG DAG
				ÖDLE- ART			PÅ- SKYND KRYSS- GRÄS			GJORDE STEFAN HOLM TILL SLUT		
				BRUKAR BUSE HAR DAG I NOV			SKOJIG SKELTÖN			KAN MAN SIN KOS		
							PÅ TÄRTA					

Kryss och foto: Anders Perstrand

KORSORD NR 6 2009

MILJONLOTTER ATT VINNA. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som därefter har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 20 september 2009. Märk kuvertet Kryss 6/2009.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 4 2009

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: Birgit Malm, Fristad.
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: Ulla Alsätra, Goringeholm, Strängnäs, Yngve Benjamisson, Hestra, Elsy Danielsson, Sunne, Britt Rosmark, Nyköping, Sören Bylund, Härnösand, Elizabeth Lindgren, Lycksele, Jan Segersten, Karlskoga, Rolf Lindström, Kårsta, Indal, Berit Söderman, Föllinge, Lars Thomée, Lysekil. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 4 2009

Accent-kryss nr 4-2009 Lösning										S	Ä			
	S	Ä	D	G	A	S								
		K	R	E	T	A								
	T	R	A	N	O	R								
		A		D	A									
S				L	Ä		G	A	S	B	B	K	S	
M	A	N	S	F	Y	R	V	E	R	K	E	R	I	
	N	A	V	A	C		A	M	O	R	A	B	O	
	G	R	A	M	K	Ä	R	E	J	A	M	A	I	
A	S	E	L	E	B	O	T	J	O	A	A	S	U	
	V	K	R	A	S	S	E	F	R	A	N	S	Y	
V	A	N	A	S	P	E	C	T	R	E	S	Ä	S	
	N	I	F	R	A	N	K	I	E	K	A	R	S	
	A	G	E	R	A	R	E	N	D	E	M	E	L	
	R	A	G	U	K	Ä	N	G	A	M	I	N	A	

Kongresser ska vara både party och politik, tycker de som var med vid IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Göteborg. Förhandlingar, fest och skön gemenskap långt in på småtimmarna.

Party

A large crowd of people is gathered outdoors for an event. In the foreground, a man with white hair, wearing a black jacket over a striped shirt and blue jeans, sits with his hands clasped. He has a blue lanyard around his neck with a badge. To his left, a woman with short blonde hair and sunglasses is partially visible, wearing a white t-shirt with the text "KA ALJET!" and a blue lanyard. To his right, a woman with dark hair is wearing a grey zip-up jacket. The background is filled with many other people of various ages, some wearing hats and lanyards, under a bright sky with green trees.

y och politik

Kongresser ska vara båda

Ombuden på IOGT-NTO-rörelsens kongress vill fortsätta att träffas på sommaren och ha "både party och politik" på sina kongresser. Förslaget om en kortare kongress på hösten vartannat år och lite mer lättsamma sommaraktiviteter vartannat år fick tummen ner.

■ **KONGRESS** I en lång och bitvis känslsam debatt vittnade en rad ombud om vad det betyder att få mötas över ålders- och organisationsgränser för att under några dagar både fatta beslut, delta i seminarier och verkstäder, umgås med nya och gamla vänner och ha fest.

– Vår styrka är våra medlemmar – inte bara våra ombud, förklarade Helena Karlsson från Örebro, som själv inte var ombud men som gärna åker på kongress. – Jag vill träffa gamla vänner, jag vill gå på nattkafé och UNF-disco – och jag vill sitta här och lyssna på beslut och debatter. En kongress ska vara både party och politik, det är det jag blir peppad av!

Hon tryckte särskilt på att fler än ombuden måste ha möjlighet att delta i debatten, lyssna och lära.

Kjell-Ove Oscarsson från kongressens beredningsutskott instämde:

– Tre utskott (alltså även motsvarande utskott hos Junis och UNF) är överens om att det inte är något bra förslag från riksstyrelsen. Vi har en riktigt stor aktivitet i rörelsen, och det är kongressen. Den ska vi vara rädda om! Här i Göteborg är vi en

Kongress betyder förhandlingar med debatt och omröstning. Här röstar ombud för distriktet i Västernorrland och Stockholm.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

mäktigt samling på 1 300 personer. Om vi tycker att det är ett viktigt arrangemang, är det också rimligt att det kostar pengar.

Både avgående förbundsordföranden Sven-Olov Carlsson och hans efterträdare Anna Carlstedt deltog i debatten och redogjorde för diskussionerna i riksstyrelsen om resurskrävande kongresser och problem med ansvarsfördelningen mellan förbund och distrikt. Men de instämde också

i de positiva beskrivningarna av tidigare kongresser och värdet i att medlemmar i alla åldrar har roligt tillsammans.

UNFs avgående ordförande Robert Damberg ville också ha ett ord med i laget:

– Visst finns det problem som behöver lösas, men vi måste fortsätta att träffas över förbunds- och generationsgränser, fortsätta att föra kampen tillsammans. Många andra organisationer är avundsjua

HALLÅ

Vad tycker du om förslaget att korta kongressen till tre dagar och bara köra förhandlingar?

Gunvor Nygren, Jönköping
– Jag är lite kluven. Å

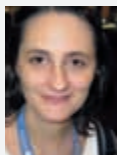

ena sidan tycker jag att det är en bra idé att förlägga kongressen på hösten, då fler har tid. Å andra sidan vet jag ju att kongressen är sommarens

höjdpunkt för många. Men jag vet samtidigt att en del av de nya medlemmarna inte är intresserade av att lägga en hel sommarvecka på kongressen. Jag anser också att det har varit väl mycket "luft" i de veckolånga kongresserna. Kortare är bättre.

Mirzeta Nasic, Jönköping

– Jag jobbar och har svårt att ta ledigt för att vara på kongress

en hel vecka. Så för egen del skulle det vara bättre med en kortare kongress och gärna under en annan del av året. Jag och många andra medlemmar har svårt att komma loss så här mitt i juli.

Helena Karlsson, Örebro

– Jag är definitivt emot. Kärnan i kongressen är ju just kombinationen av viktiga beslut, dans, nattcafé, vänner och folk i alla åld-

rar. Många får en kick och energi av att vara här och det är mycket viktigt för demokratin att alla får en möjlighet att vara med. Icke valda ombud kan faktiskt komma med förslag, känslan av delaktighet är avgörande. Om det blir en kongress med bara förhandlingar kan det leda till en splittring inom rörelsen. Med en sådan lösning skulle jag inte känna mig inbjuden om jag inte var ombud. Att kongressen är en för dyr apparat går ju att lösa. Min poäng är att vi måste hitta tillbaka till

"kärnan". Hela folkrorelsekänslan går förlorad om man missar möjligheten att alla förbunden möts under kongressen.

Marianne Stålberg, Östersund

– Jag gillar inte förslaget att korta och koncentrera kongressen till bara förhandlingar. Den sociala samvaron är minst lika viktig som besluten som fattas. Gemenskapen betyder allt för den här organisationen, den är vårt

Både party och politik

Kongress är också fest. Lennart och Tina Engström trivs när de får dansa till Movits.

ka på vårt sätt att ha kongress. Det är en tradition som vi ska vara stolta över.

I **FÖRSLAGET FRÅN RIKSSTYRELSEN** om att skilja på kongresser och sommaraktiviteter var ett argument att kongressombuden inte hinner delta i några aktiviteter vid sidan av förhandlingarna. Markus Karlsson, som skrivit en motion om framtidens kongresser, hade ett förslag till lösning:

»Vi måste fortsätta att träffas över förbunds- och generationsgränser, fortsätta att föra kampen tillsammans.«

ROBERT DAMBERG, AVGÅENDE FÖRBUNDSORDFÖRANDE I UNF, UNGDOMENS NYKTERHETSFÖRBUND

– Om man delar upp veckan, så att IOGT-NTO har förhandlingar först och sedan andra aktiviteter, medan UNF och Junis har aktiviteter i början av veckan och förhandlingar i slutet, får alla båda russin ur kakan.

Markus föreslog också att kongressen alltid ska ligga på samma ställe och planeras av en stående kommitté med deltagare från olika delar av landet. Men det fick han inget gehör för. Traditionen att låta distrikten turas om som kongressarrangörer verkar vara lika stark som traditionen att kombinera kongressen med seminarier, utflykter och fest.

– Kongressen ger energipåfyllning vart annat år, förklarade Gunilla Ragnarsson från Östergötland. Det är den som får mig att orka slitet med att hålla en liten lokal-förening levande. Det är häftigt att vara med när alla är samlade – från barnvagn till rullator. Att barnen får vara med från att de är små gör det lättare att få dem att bli kvar i rörelsen.

I **DEN GEMENSAMMA RIKSSTYRELSEN** var UNF emot att flytta kongresserna till hösten,

och förslaget till årets kongresser var därför att låta riksstyrelsen fortsätta utreda frågan om tid och plats för kommande kongresser.

– Det allra viktigaste är att alla tre förbunden – och helst också NSF – är tillsammans, förklarade Jan Linde från förbundsstyrelsen, liksom flera av ombuden. Men det är många intressen som ska vägas samman, och jag lutar på att riksstyrelsen klarar att göra det.

KONGRESSEN HÖLL MED OM att riksstyrelsen ska fortsätta att bereda frågan – men med tillägget att "framtida kongresser även i fortsättningen ligger på sommaren och innehåller såväl arbete som fest".

Ingen hade något emot att fortsätta med särskilda sommaraktiviteter, där man samlar så många medlemmar som möjligt de år då det inte är kongress – men inte på bekostnad av kringaktiviteterna vid kongresserna.

2011 blir det kongress i Åre – med både förhandlingar och kringaktiviteter. Det beslutet fattades för två år sedan i Uppsala. Men var kongressen 2013 ska genomföras är ännu inte bestämt. Det fick riksstyrelsen i uppdrag att besluta om. Men ett hett tips är att det blir i Sydsverige. Vid avslutningen i Göteborg anmälde distrikten i Blekinge, Kalmar och Kronoberg att de gärna vill arrangera kongressen 2013 tillsammans.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

kitt. Dessutom ger den här mer öppna formen av kongress oss från distrikten möjlighet att visa upp oss och knyta nya kontakter.

Bengt Magnusson, Finspång

– Jag tror inte på tredagarskongresser. Det är bra och viktigt att alla medlemmar får en chans att komma, inte bara de som jobbar i styrelserna. Gemenskapen och känslan av att vara en del av en

stor organisation skulle ju försvinna helt om man kortade kongresserna. Här träffar man också många gamla vänner, vilket känns värdefullt för oss som är lite äldre.

Marcus Karlsson, Göteborg

– Jag har skrivit en motion om att sommarkongresser är bra, även om man kan tänka sig en något kortare kongress än en vecka. Att ha en kongress med bara

ombud är inget bra förslag. Då försvinner ju möjligheten att kanske paddla på förmiddagen och vara med vid en förhandling på eftermiddagen. Dessutom tror jag att vetskapen om att det är förhandlingar höjer statusen på kongressen. Det är viktigt att jobba tillsammans, inte splittra rörelsen i två delar. Det skulle sänka bägge.

Hans-Olov Henriksen, Vänås

– Om man

vill förstöra den här organisationen så ska man korta kongressen. Det är ju ett helt idiotiskt förslag! Den här rörelsen bygger ju på att medlemmar i alla åldrar träffas över förbundsgränserna under informella former. Förhandlingarna är långt ifrån det viktigaste, utan det är människorna. I vår familj har vi barn i olika åldrar som alla är engagerade i UNF eller Junis. Här kan vi mötas under samma tak. Förhandlingarna kan man däremot hitta helt nya former för, exempelvis på distans. Detta är en ideell

organisation, byggd på och av människor, det får vi aldrig glömma.

Robert Damberg, UNF, Stockholm

– Jag är emot en kortare kongress med bara förhandlingar. Blandningen är viktig och att man föder engagemanget med gemenskap. Om vi vill fortsätta att vara en demokratisk organisation så måste alla få vara med.

Anna Carlstedt skriver rörelsehistoria

Göteborg har en central roll i IOGT-NTO-rörelsens historia. Det var där IOGT startade i Sverige 1879, och det var där IOGT-NTO 130 år senare för första gången valde en kvinna till förbundsordförande.

– Jag känner mig stolt men också ödmjuk inför uppgiften, säger Anna Carlstedt.

■ **KONGRESS** – För mig är IOGT-NTO på liv och död, förklarade Anna Carlstedt i sitt första tal efter ordförandevallet. Jag vet att vi gör skillnad, och tillsammans ska vi göra Sverige nyktrare.

I sitt personliga och engagerade tal lyfte hon bland annat fram styrkan i mångfalden bland IOGT-NTOs medlemmar. – Här finns alla åldrar, alla slags erfarenheter, alla politiska färger, alla trosuppfattningar – eller ingen alls. Vi är en mångkulturell organisation i ordets vidaste och bästa bemärkelse. Det ska vi vara rädda om.

ANNA CARLSTEDT HAR LÄNGE gått ut öppet med att hennes mamma var missbrukare. – Jag gör det för att stötta alla som lever som vi gjorde, och som tror att de är ensamma. Jag vill visa hur vanligt det är, och att det kan drabba vilken familj som helst.

– Om jag kan hjälpa en enda människa till ett värdigare och bättre liv, är det värt det. Det är därför jag fortsätter att tjata om införselkvoter, höjda skatter och begränsad tillgänglighet.

Hon förklarade att hon var tacksam och stolt över det förtroende som hon fått från medlemmarna.

– Jag har svårt att tänka mig något finare än att vara förtroendevald.

– Men jag känner också stor ödmjukhet inför uppdraget, fortsatte hon. Det är ju inget sjunkande skepp jag tar över utan ett omfattande och förpliktigande arv. Och det är lätt att bli skräckslagen när jag tänker på raden av företrädare – Sven-Olov Carlsson, Kjell E Johanson, Rolf Persson, Olof Burman...

ANNA CARLSTEDT LOVADE ATT engagera sig hundra procentigt under de år hon lägger på sitt nya uppdrag. Samtidigt förklarade hon

Anna Carlstedt valdes till ny ordförande för IOGT-NTO. Här gratuleras hon av avgående förbundsordföranden Sven-Olov Carlsson.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Det är ju inget sjunkande skepp jag tar över utan ett omfattande och förpliktigande arv.«

ANNA CARLSTEDT, FÖRBUNDSORDFÖRANDE IOGT-NTO

att sönerna Christoffer och Rickard alltid kommer att stå överst på hennes prioriteringslista, och att hon vill ha tid med både familjen och sitt civila arbete som forskare i franska språket vid Stockholms universitet.

– Men folkrörelsearbete är en lagsport, och vi är många. Ni har valt en ny lagledare, och tillsammans är vi ett vinnande team.

Hon uppmanade alla medlemmar att tillsammans med henne stå upp för visionen om en nyktrare värld och med både tålmod och otålighet hjälpas åt att utveckla nykterhetsrörelsen. – Alla kan inte göra allt, men alla kan göra något, förklarade hon. Anna Carlstedt vill göra IOGT-NTO till en ännu starkare folkrörelse och en ännu mer aktiv samhällsdebattör.

– Det är många som behöver oss, och vi behöver vara deras röst. Tillsammans ska vi göra Sverige nyktrare, lovade hon och belönades med kongressens längsta och varmaste applåd.

EVA ÅHLSTRÖM
eva.ahlstrom@iogt.se

IOGT-NTO kräver resultat av ordförandeskapet i EU

I sitt sista stora tal som förbundsordförande krävde Sven-Olov Carlsson att den svenska regeringen agerar under ordförandeskapet i EU, för att sänka införselkvoterna och begränsa alkoholreklamen. Socialminister Hägglund svarade med att tacka för stödet från nykterhetsrörelsen.

■ **KONGRESSEN** Förbundsordförande Sven-Olov Carlsson inledde IOGT-NTOs kongress med ett brandtal för en solidarisk alkoholpolitik. Han talade bland annat om alkohol som ett hinder för utveckling i världen och om IOGT-NTOs krav på att stoppa alkoholreklamen.

Han pekade på att det nu finns forskning som visar att alkoholreklam, tvärt emot vad alkoholindustrin hävdar, har betydelse för att öka konsumtionen.

– Och eftersom EUs folkhälsopolitik ska ha vetenskaplig grund, måste kommissionen ta den nya forskningen på allvar och förbjuda alkoholreklam. Under det svenska ordförandeskapet i EU måste regeringen flytta fram positionerna och gå från ord till handling.

Sven-Olov Carlsson angrep i talet EU-kommissionen för dubbelmoral i inställningen till alkohol. Samtidigt som generaldirektoratet för folkhälsa arbetar för att minska alkoholskadorna, arbetar fyra andra generaldirektorat – för handel, inre marknad, jordbruk och skatter – på olika sätt för att öka tillgängligheten och därmed konsumtionen.

– Under det svenska ordförandeskapet måste regeringen anlägga ett bredare perspektiv, krävde han.

Ett förslag om radikalt sänkta införselkvoter vill han också se under det halvår då Sverige är EUs ordförandeland.

SOCIALMINISTER GÖRAN HÄGGLUND SVARADE i sitt tal vid invigningen av kongressen med att berömma IOGT-NTO-rörelsen och tacka för att den gör hans och folkhälsominister Maria Larssons arbete lättare.

– Nykterhetsrörelsen har en verksamhet som spelar en allt större roll på en arena där det finns många aktiva från andra håll. När alkoholindustrin blir allt mer

Socialminister Göran Hägglund menade att hans arbete blir lättare när det finns stöd från organisationer som IOGT-NTO.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

»Jag lovar att vi ska bita oss fast i frågorna - och fortsätta även efter det här halvåret.«

GÖRAN HÄGGLUND, SOCIALMINISTER

oblyg i sin reklam, och när andra krafter, som idrottsrörelsen, kyrkor och samfund, blir allt tystare, då är det viktigt att nykterhetsrörelsen står kvar och höjer sin röst. Då behövs ni mer än någonsin.

Göran Hägglund kom direkt från ett möte i Jönköping med EUs social- och hälsoministrar, där de bland annat diskuterat alkoholfrågor.

– En av de frågor som vi har valt att prioritera är alkoholen, framför allt alkohol och ungdom. Där tror vi att det finns möjlighet att nå framgång. Inte minst när det gäller marknadsföring gentemot ungdomar. Där finns ett tydligt mervärde att ta upp frågan på EU-nivå, för det här kan inte ett enskilt land som Sverige lösa på egen hand. Vi måste få ett mer internationellt regelverk, och därför är EU-plattformen väldigt viktig.

Göran Hägglund tog också upp de dubbla signalerna från EU i synen på alkohol. Han lovade att tillsammans med folkhälsomi-

nister Maria Larsson fortsätta öka kunskaperna om alkohol som en folkhälsofråga.

– EUs alkoholstrategi ska följas upp under det svenska ordförandeskapet. Jag lovar att vi ska bita oss fast i frågorna – och fortsätta även efter det här halvåret.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

IOGT-NTO kräver sänkta kvoter nu

UTTALANDE Under det svenska ordförandeskapet i EU måste regeringen ta krafttag för att få ner de orimliga införselkvoterna för alkohol. Det kräver IOGT-NTO-kongressen i ett uttalande.

”Möjligheterna för att nå framgång för en sänkning har kanske aldrig varit större. Statsminister Fredrik Reinfeldt kommer att leda EUs regeringschefer, finansminister Anders Borg kommer att leda EUs finansministrar och folkhälsominister Maria Larsson samtliga folkhälsoministrar (...) Regeringen har ett särskilt ansvar att inte försätta den här chansen”, heter det i uttalandet.

”När vi summerar ordförandeskapets halvår i december vill vi inom IOGT-NTO att ett förslag om radikalt sänkta införselkvoter ska ligga på förhandlingsbordet.”

250-kronan höjdes till en 350-krona

"250-kronan" som distrikten får för varje medlem höjs till en "350-krona". Det blev resultatet av en lång kongressdebatt om fördelningen av pengar mellan förbundet och distrikten.

■ **KONGRESS** Det hör till att en IOGT-NTO-kongress ska ha en debatt om hur stor del av förbundets samlade resurser som ska gå direkt till distrikten. Kongressen i Göteborg var inget undantag.

I år hade fem distrikt – Blekinge, Halland, Kalmar, Kronoberg och Skåne – lämnat en gemensam motion om 20 miljoner kronor i direktstöd till distrikten i stället för den nuvarande 250-kronan, som kostar cirka 12 miljoner, och utvecklingsstödet på 4 miljoner kronor som distrikten får söka.

Att det behövs resurser för lokalt och regionalt arbete var alla överens om, från förbundskassören Åsa Hagman till Per Bengtsson, Blekinge, och Per Wihlborg, Skåne, som var flitigast i talarstolen.

– Långsiktigt arbete kräver långsiktig finansiering, och distrikten måste känna trygghet, betonade Per Bengtsson.

– Pengarna ska användas där de gör mest nytta, förklarade Åsa Hagman. Ekonomiska resurser ger trygghet, men det är inte självklart att de ger utveckling. Och ett effektivt arbete kräver viss samordning, till exempel av kampanjer och utbildning.

Förbundsstyrelsen var angelägen om att direktstödet skulle kopplas direkt till medlemsutvecklingen, och därför var 250-kronan enligt Åsa en bättre modell än den som motionärerna föreslagit. Samtidigt förklarade hon att förbundsstyrelsen nu var beredd att "räkna upp 250-kronan till en 300-krona".

PER WILHBORG HÖLL MED Åsa om att "vi är ett team", som ska dra åt samma håll. Men

ILLUSTRATION: EMMA HANQUIST

han var inte övertygad om att förbundets samordning behövde kosta så mycket som den gör idag.

Sigrid Söderholm, Norrbotten, ansåg att distrikten borde slippa arbetet med att skriva ansökningar om utvecklingsstöd för att i stället använda tid och kraft till verksamhet. Hon fick mothugg av Anna-Greta Johansson, Värmland, som inte tyckte att det var särskilt svårt för distriktet att över-sätta sin arbetsplan till en ansökan om utvecklingsbidrag.

VID FÖRRA KONGRESSEN 2007 var många ombud skeptiska till att bygga ut systemet med utvecklingskonsulenter och ville minska anslaget till dem. I årets debatt östes däremot beröm över utvecklingskonsulenter, och många talade varmt om deras insatser för distrikt och föreningar. Flera av dem som gick upp och stödde förslaget om mer pengar till distrikten var noga med

att påpeka att de pengarna inte fick tas från utvecklingskonsulenter.

ÅSA HAGMAN TACKADE FÖR det stödet och förklarade att förbundsstyrelsen menar allvar med att så mycket pengar som möjligt ska "ut och göra nytta". FS var därför villig att öka direktstödet ytterligare och räkna upp 250-kronan en gång till, så att distrikten får 350 kronor per medlem. Den ökade kostnaden skulle tas från "samordning och service" och "IOGT-NTOs aktiviteter" i budgeten.

Efter det beskedet var en klar majoritet av ombuden beredd att gå på förbundsstyrelsens förslag och avslå motionerna. Kongressen röstade också för ett förslag från Jan Söderström, Gävleborg, om en utredning till nästa kongress om bästa sättet att använda de gemensamma resurserna för att utveckla verksamheten.

EVA ÅHLSTRÖM

Fler beslut som fattades under IOGT-NTO-rörelsens kongresser i Göteborg i juli >>>

60 000 medlemmar 2015

■ **STRATEGI** 2015 ska IOGT-NTO vara en stark folkrörelse med 60 000 medlemmar. Det är ett av målen i den strategi för perioden 2010-2015 som fastställdes av kongressen.

Strategin har sex tydliga mål:

- ✓ IOGT-NTO är en stark folkrörelse
- ✓ IOGT-NTO är välkänt
- ✓ IOGT-NTO är en aktiv samhällsaktör
- ✓ IOGT-NTO bidrar till en minskad alkoholkonsumtion
- ✓ IOGT-NTO har synliga och ändamålsenliga lokaler
- ✓ IOGT-NTO är självfinansierat

I diskussionen före och under kongressen har förbundsstyrelsen fått kritik för att strategin innehåller för litet om det förebyggande arbetet. Den delen förstärktes genom ett tillägg till en kritiserad mening, så att den nu lyder: "IOGT-NTO är en opinionsbildande organisation som bedriver förebyggande och socialt arbete."

Kongressen fastställde också mål och verksamhetsinriktning för 2010-2011. Även där gjordes tillägg om det förebyggande arbetet.

Nytt drogpolitiskt program

■ **MER OM NARKOTIKA** Ett nytt alkohol- och narkotikapolitiskt program antogs vid kongressen. Avsnittet om narkotika är utvidgat jämfört med tidigare program, eftersom förbundet på senare år ökat sitt engagemang inom narkotikapolitiken, inte minst inom det nya internationella nätverket WFAD. I övrigt är det tidigare programmet uppdaterat och kompletterat med de krav som förbundet ställt i yttranden över statliga utredningar och liknande.

Valberedning för kommande kongresser

■ **OMVAL OCH NYA** Valberedningens ordförande Britt-Marie Börjesgård fick fortsatt förtroende och omvaldes för två kongressperioder. Så också Allan Tovhult. Till nya ledamöter utsågs Ulf Eriksson, Monica Engström Thomson och Cariina Sundström. I valberedningen ingår också Sven-Åke Sjödin och Helene Sigfridsson, som vid förra kongressen valdes för två kongressperioder.

Nya insatser mot alkoholreklam

■ **SPALTREKLAM** Förbundsstyrelsen får i uppdrag att be Pressens textreklamkommitté pröva om vinspalter och vintips i media är förenliga med överenskommelsen om textreklam mellan Svenska Journalistförbundet och Tidningsutgivarna. Det blev ett resultat av tre motioner med krav om åtgärder mot alkoholreklam från Gunnar Larsson i Vänersborg, Brita och Bengt Isaksson i Vetlanda och lokalföreningen Enighet

i Sägmyra. FS ska också utarbeta en lathund om hur man går till väga för att anmäla brott mot reglerna om alkoholreklam.

Klimatsmarta resor

■ **MILJÖ** IOGT-NTO ska utforma en "klimatsmart" respolicy för förbundets anställda och förtroendevalda och sammanställa en handbok med rekommendationer och tips för resande i distrikt och föreningar. Kongressen biföll därmed en motion från Helena Karlsson, Örebro. Förbundet ska också tillämpa klimatkompensation för resor som innebär stor klimatpåverkan.

Inget nytt medlemslöfte

■ **LÄTTÖL** Det blir ingen ändring av medlemslöftet. Anders Karlman och Ingemar Nilsson från Växjö ville liksom lokalföreningen Anders Fryxell i Arvika ta bort skrivningen om att helnykterhet betyder att inte använda drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, eftersom den skapar problem för en del medlemmar. En rad ombud stödde kravet, men kongressen gick på förbundsstyrelsens linje och avslog motionerna.

Alkoholritt i skolan

■ **FESTSTANDARD** Skolor och andra lokaler där barn vistas ska alltid vara helt alkoholfria, även på personalfester och liknande. Det ska medlemmar och föreningar påpeka för kommunerna, liksom förbundsstyrelsen vid kontakter med politiker och myndigheter. Det blev kongressens svar på en motion från Lars Adamsson i Uppsala.

Debatt om rösträtt

■ **STYRELSE RÖSTER** Två motioner om att ta bort förbundsstyrelsens rösträtt vid kongressen debatterades livligt vid kongressen. Distriktet i Skaraborg och Göteborgs och Bohuslän hade föreslagit att enbart de valda ombuden skulle ha rösträtt. Deras viktigaste argument var att styrelsen ändå har stort inflytande över de förslag som presenteras vid kongressen. Många delade den uppfattningen, och en majoritet av ombuden röstade för en ändring. Men de fick inte den två tredjedels majoritet som krävdes för att ändra stadgarna nu. Förslaget blir vilande och tas upp igen vid nästa kongress.

50/50 mål för jämställdheten

■ **LIKA MÅNGA** Från och med 2010 ska minst 90 procent av IOGT-NTOs styrelser på alla nivåer ha en jämn könsfördelning. Kongressen biföll en motion från Lena Lindgren och Anna Frej i Umeå om att ersätta 40-60 i jämställdhetsprogrammet mot 50-50. Flera ombud påpekade att en styrelse med ojämnt antal ledamöter omöjligt kan ha lika många av vardera könet, men målet

ska enligt kongressen vara en så jämn fördelning som möjligt.

Information på flera språk

■ **ÖVERSÄTTNING** Per-Åke Andersson, Fin-spång, fick kongressen med sig på ett förslag om att IOGT-NTO-rörelsen ska ta fram information om ideologi och verksamhet på "ett antal relevanta språk", till exempel bosniska/kroatiska/serbiska, irakiska, persiska och somaliska. I debatten nämndes ytterligare några språk, och beslutet blev att förbundsstyrelsen får utreda behovet.

Information om kursgårdar

■ **PRESENTATION** Kongressen gav förbundsstyrelsen i uppdrag att ta fram en informationsbroschyr om IOGT-NTO-rörelsens kursgårdar och andra anläggningar, i enlighet med en motion från Margareta Brandt, Brita och Bengt Isaksson, alla från Jönköpingsdistriktet. FS ska också ta fram en mall för presentation av anläggningarna på rörelsens hemsidor.

Inga fler ägare för Accent

■ **BARA IOGT-NTO** Ingvar Nilsson i Katrineholm föreslog i en motion en utredning om att låta Accent ägas av den samlade nykterhetsrörelsen och inte bara av IOGT-NTO. Men det ville inte kongressen. Accent ska vara IOGT-NTOs medlemstidning och ingenting annat. En motion från Brita och Bengt Isaksson om mer material från lokalföreningarna i Accent ansågs besvarad med hänvisning till tidningens policy.

Medlemsavgiften betalas för kalenderår

■ **31 DECEMBER** Försöket med löpande avisering och betalning av medlemsavgifter under hela året slopas, och förbundet återgår till att alla får inbetalningskortet i slutet av året och att avgiften gäller det kommande kalenderåret. Det förslaget kom både från förbundsstyrelsen och distriktet i Norrbotten, och kongressen instämde.

Fortsatt beroende av Miljonlotteriet

■ **LOTTBEROENDE** Thomas Bengtsson i Svanesund fick inget gehör för förslaget att avskaffa IOGT-NTOs "finansiering genom spel och dobel". Han ville att förbundet skulle avstå från inkomsterna från Miljonlotteriet och "anpassa verksamheten utifrån medlemsintäkter och frivillighet". Kongressen gick på förbundsstyrelsens linje och avslog motionen men tyckte liksom FS att det är viktigt att komplettera lotterierna med andra inkomstkällor.

Svettigt vara clown för

Kongress innebär inte bara förhandlingar, utan också roliga och spännande aktiviteter. Att bli cirkusartist för en dag, lära sig självförsvar eller kanske räkfrossa ombord på en skärgårdsbåt.

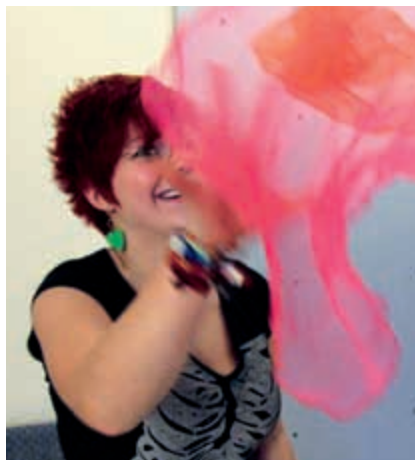
■ **DET ÄR EN LITEN** men motiverad skara ungdomar som samlats hos den ideella organisationen Clownner utan gränser, som den här dagen kör en sex timmars workshop i en av kongresslokalerna. Elin, Fredrik, Åse och Sofie har ringa eller ingen erfarenhet alls av cirkuskonster. Men de är villiga att lära sig.

Clownen Joel Lind och trapetsprinsessan Inger Jungehall är på plats i bekväma mjukiskläder och börjar passet med att i korthet berätta om Clownner utan gränser. Organisationen bedriver socialt arbete genom cirkus och verkar främst i krigshärjade länder. Tanken är att genom att locka fram skrattet hos vuxna och barn, kan också en helande process börja. Självklart måste först basala behov som tak över huvudet och mat tillgodoses. Men flyktingläger är ofta deprimerande och det är här som clownerna kommer in i bilden. Clownner utan gränser kom till Sverige 1996 och Joel berättar att han bland annat varit i Kenya och Libanon. I Afrika riktade han sig mest till hiv- och aidsdrabbade barn.

Men att vara clown och cirkusartist är ingen enkel sak, något som de fyra deltagarna snart ska märka. Det krävs uthållighet, koordination, fokus, koncentration, mod och bra kondis. Joel och Inger drar igång passet med några uppvärmningslekar där vi bland annat tränar fokus genom att "byta" namn med varandra, samtidigt som vi går runt, runt. En annan lek, amöban, är en samarbetsövning, som innebär att de som "kullats" länkas ihop och till slut rusar man runt som en enda enhet.

– Svettigt, men jättekul! tycker Elin under drickspausen.

OCH ÄN SVETTIGARE blir det. Efter uppvärmningen är det dags för lite akrobatik. Inga avancerade saker på den här nivån, men snygga kullerbyttor utan att sätta i händerna, rakryggade hopp, ett slags "krabbgång", där man promenerar i brygga

Svett, skratt och balansövningar ingår när Clownner utan gränser kör en workshop under kongressen.

FOTON: MARIA ZAITZEWSKY

»Det krävs uthållighet, koordination, fokus, koncentration, mod och bra kondis.«

samt hjulningar. Det blir många skratt, pustanden och uppmuntrande tillrop.

– Bra jobbat, Fredrik! höjtar Inger, som själv flyter fram som en graciös katt över gummimattan. De som kommer efter rullar lite huller om buller, men det märks att alla tycker att det är roligt. Och några av deltagarna är häpnadsväckande duktiga. Som gänglige Fredrik, som visar sig ha större kroppskontroll än man kan ana.

Efter lunch är det dags att prova jonglering. Inger går igenom hur man gör för att hålla tre bollar i luften.

–Så här, man kastar underifrån och sedan upp. Alltid en boll i luften och två i händerna, säger hon och jonglerar skickligt med både tre och fyra bollar, ringar och käglor.

Men Elin och Sofie börjar modest med färggranna sjalar, som stannar i luften längre och därmed ger mer tid under övningen. Fredrik lyckas däremot ganska snabbt jonglera med tre bollar och får beröm av Inger.

MEN INNAN DAGEN är slut är det så klart dags att prova på hur det känns att vara clown. Gruppen delas in i två halvor där deltagarna får testa olika improviserade rollspel med varandra. Ett av rollspelen går ut på att man ger varandra en fiktiv present, som mottagaren får bedöma vad det är. Om givaren knäar under en fiktiv tyngd kanske man kan sluta sig till att

ör en dag

»Bra jobbat, Fredrik! hojtar Inger, som själv flyter fram som en graciös katt över gumnimattan.«

det är något stort och tungt. Om givaren kupar handen, så är det förmodligen något pyttelitet. Först gör man övningen med ord. Sedan som pantomim.

Det går riktigt bra, och uppträdandena framkallar många gapskratt. Uppfinningsrikedomen visar sig vara stor, och varken Elin, Sofie, Fredrik eller Åse står handfallna på "scenen". Alla finner sig snabbt och levererar häpnadsväckande roliga svar, kommentarer och rörelser, särskilt när Joel kräver att temat ska vara "Ryssland". Kosackdans blir ett stående inslag, under mycket fniss.

Klockan tre är arbetspasset slut, och gruppen pustar ut. Alla är nöjda med den innehållsrika dagen.

– Det har verkligen varit jätteroligt, vi har lärt oss massor, konstaterar Sofie och får medhåll av de andra. Också Joel och Inger är nöjda. Visst blev gruppen mindre än de förväntat sig. Men den var naggande god! Efter en fysisk aktivitet som cirkuskonster behöver man förstås fylla på depåerna – och vad passar då bättre än en riktig räkfrossa?

MARIA ZAITZEWSKY

maria.zaitzevsky@iogt.se

FAKTA/CLOWNER UTAN GRÄNSER

Clowner utan gränser är en ideell organisation som startade i Spanien 1993. Det var organisationen Läkare utan gränser som på prov tog med sig ett par clowner ut på fält. Det visade sig bli en succé, eftersom man såg skattets helande effekt på barnen.

Clowner utan gränser verkar i krigshärjade områden ute i världen och besöker barn i flyktingläger. De har uppträtt i bland annat Sudan, Kenya, Indien, Nepal, Bosnien samt länder i Mellanöstern.

Sedan 1996 finns Clowner utan gränser i Sverige.

Det är slabbigt men gott att äta räkor i Göteborgs skärgård.

Skärgårdsutflykt med räkbåt

VÄSTKUSTEN BJUDER PÅ landets bästa räkor, och en av kvällarna under kongressen anordnas en utflykt med båt ut i skärgården. Ett sextiotal personer har anmält sig, och det blir snabbt trångt runt borden. Här sitter bland andra Elisabet Widenberg tillsammans med sin mor Brita. Elisabet bor i Göteborgstrakten, men mamma har rest ner från Uppsala. Bägge har varit med på ett tiotal kongresser – och de tröttnar aldrig.

– Det är så roligt att åka på kongress! Man kan mingla lite med folk, träffa gamla vänner eller rent av lära känna nya. Det finns så många trevliga aktiviteter och spännande seminarier också, säger Elisabet, som absolut inte vill att framtida kongresser ska kortas av och fokusera enbart på förhandlingar.

– Nej, usch. Det är ju för gemenskapen man åker på kongress, för att träffa folk och ha kul.

Det dröjer någon halvtimme innan båten lättar ankar för färd ut på Göta älv, och snart är det dags för underhållning och räkbuffé. En av servitriserna stämmer upp i skönsång, en välkänd och vemodig melodi av Cornelis Vreeswijk ekar över de tätt packade gästerna. "Somliga går med trasiga skor", sjunger servitrisen så att håret reser sig på armarna. Under kvällen ska det visa sig att samtliga i personalen kan sjunga och uppträda, vilket de gör mellan varven.

Klockan sju kliver de första gäs-

terna fram för att lassa faten fulla med räkor, vitt bröd och smakrik ost och snart smaskas det i varje hörn av båten.

Maria Harg är här med maken Mikael och 5-årige sonen Gabriel. Hon är aktiv inom Junis i Norrtälje och har ytterligare en son som just nu är på UNF-läger. Maria är nöjd med kongressen, trots att hon inte deltar i några förhandlingar. Hon är främst här för att träffa folk och känna av stämningen. Hon var tidigare aktiv inom IOGT-NTO rörelsen, gjorde ett uppehåll under några år, och är nu tillbaka igen. Så hon har många kontakter.

– Den här räkkryssningen tyckte vi lät trevlig, och visst är det mysigt att åka ut i skärgården, som ju skiljer sig markant från skärgården i Stockholm. Men vädret är ju inte det bästa och räkorna var lite för salta, konstaterar Maria, som trots det petar i sig ett par till av de rosaröda skaldjuren. Sonen Gabriel hoppar rastlöst upp och ner på stolen och kräver en tur ute på däck, vilket han får.

När kvällen några timmar senare lider mot sitt slut har gästerna länsat tråget med räkor, och glasskålarna på borden dignar av skal och ihopknycklade servetter. Några musikaliska örhängen till har det också blivit innan båten slutligen tuffar in i Göteborgs hamn igen.

MARIA ZAITZEWSKY

Uppifrån från vänster:
Första förhandlingsdagen, ombud
och förbundsstyrelse tillhör samma
lag.

Dags för omröstning.

**Avgående förbundsordförande Robert
Damberg, Carina Dagbro och Sven-
Olov Carlsson tog emot socialminis-
ter Göran Hägglund.**

**Liten överläggning på "Stockholms-
bänken".**

**Skumdisco på Wendelsbergskvällen
var en höjare.**

**Wendelsbergs buffé hade strykande
åtgång.**

**Maj-Lis Lööw, Elin Lundgren och Egon
Frid diskuterar IOGT-NTO-rörelsens
värdegrund.**

Uppifrån från vänster: En del hade riktigt kul på avslutningsfesten. Festtåg genom Göteborg med paradorkester i spetsen. Festtåget blev också ett demonstrationståg. Skön underhållning i Wendelsbergsparken.

FOTON PÅ HELA UPPSLAGET: PIERRE ANDERSSON

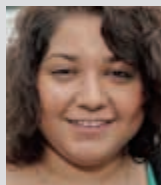
Fem nya i förbundsstyrelsen

Fem nya ledamöter valdes in i IOGT-NTOs förbundsstyrelse vid kongressen, och tre "gamla" fick nya poster.

■ **FS** Nya förbundsordföranden Anna Carlstedt får vid sin sida Kjell-Ove Oscarsson, Stockholm, som ny vice ordförande. Han är välkänd för de flesta inom rörelsen och har haft många uppdrag på alla nivåer. Han har också varit chefredaktör för Accent. Idag arbetar han på Sveriges Landsråd för Alkohol- och Narkotikafrågor.

Som förbundskassör omvaldes Åsa Hagman, Upplands Väsby. Hon är ekonom och arbetar som analytiker vid Skatteverket.

Omvalda ledamöter på nya poster är nya förbundssekreteraren Maj-Lis Löw, Mariefred, tidigare statsråd och EU-parlamentariker, och nya studieledaren Jan

Nya i IOGT-NTOs förbundsstyrelse: Kjell-Ove Oscarsson, Carl-Åke Andersson, Salam Kaskas, Per Lodenius och Lena Nilsson.

Linde, kommunpolitiker och utbildare från Mölnlycke.

Som ledamöter omvaldes Sven-Gösta Pettersson, pappersarbetare från Piteå, Joakim Löfbom, företagsrådgivare från Skellefteå, Monica Ståhl, distriktsordförande och lärare från Storfors, och Siv Bard, alkoholhandläggare från Örnsköldsvik.

Nya i förbundsstyrelsen är, förutom

Kjell-Ove Oscarsson: Carl-Åke Andersson, företagare och kommunpolitiker från Nyköping, Salam Kaskas, studerande och tidigare vice ordförande i UNF från Göteborg, Per Lodenius, riksdagsledamot för Centern från Norrtälje, och Lena Nilsson, studiekonsulent i NBV från Nybro.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

Tre förbund - tre nya ordförande

■ **ORDFÖRANDEVAL** Junis och Ungdomens Nykterhetsförbund valde också nya ordförande vid kongressen i Göteborg. Catharina Sandberg efterträder Carina Dagbro som ordförande för Junis, och Vidar Aronsson tar över efter Robert Damberg i UNF.

DEN NYA STYRELSEN FÖR JUNIS: Catharina Sandberg, Saltsjö-Boo, Christer Wik, Stockholm, Birgitta Rydell, Borensberg, Conny Appleby, Ljungsbro, Ninve Düzgün, Angered, Jenny Tapper, Uppsala, Anna Darj, Växjö, Martina Johansson, Eldsberga, Anna Lundgren, Alingsås, Winnie Blom-Jensen, Skene, Sten Aspenby, Frösön, Daniel Carlryd, Göteborg, och Leif Andersson, Kalmar.

UNFS NYA STYRELSE: Vidar Aronsson, Bromma, Linda Engström, Umeå, Lina Boberg, Umeå, Therese Johansson, Sandviken, Oskar Jalkevik, Årsta, Maik Dünnebier, Örebro, Simon Brehmer, Jönköping, Jonas Lundquist, Piteå, Lisa Forsström, Skellefteå, Adrian Manucheri, Brämhult, och Karin Melbin, Göteborg.

Anna Carlstedt, Vidar Aronsson och Catharina Sandberg är nyvalda på ordförandeposten i IOGT-NTO, UNF respektive Junis.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

EVA ÅHLSTRÖM

"Kongressen skapar engagemang"

Martin Kjellin var ombud för Uppsaladistriktet vid kongressen i Göteborg och en av dem som gärna gick upp i talarstolen, vare sig debatten gällde stadgefrågor eller styrelsearvoden.

■ HUR VAR DET ATT VARA OMBUD FÖR FÖRSTA GÅNGEN?

Det var faktiskt inte riktigt första gången. Jag hoppade in som ersättare en stund under kongressen 2007, och jag har tidigare varit ombud på UNFs kongress. Därför var det ungefär som jag väntade mig – intressant och givande, men också intensivt och ganska ansträngande.

■ VAD VAR BÄST UNDER KONGRESSDAGARNA – OCH VAD VAR SÄMST?

Det bästa var förstås att träffa alla trevliga människor och att få vara med och diskutera organisationens framtid. Något som skulle kunna förbättras är själva förhandlingarna. Presidiet lade tidvis väl mycket vikt vid att det skulle gå undan. Det gjorde att många inte hade så bra koll på beslut och procedurer som man skulle önska. Dessutom skulle det vara roligt om fler ombud deltog i diskussionerna. Vi borde försöka utveckla mötesformerna så att fler vill och vågar vara aktiva – även de som inte tycker så mycket om att stå i en talarstol.

■ VILKA FRÅGOR – OCH VILKA BESLUT – TYCKER DU VAR VIKTIGAST?

Planerna för IOGT-NTOs verksamhet och utveckling har en bra inriktning, och förhoppningsvis kommer de att bli viktiga för vårt arbete. Å andra sidan handlar de till rätt stor del om att vi ska fortsätta i en framgångsrik riktning, och därför kommer de nog inte att innebära några större omvälvningar.

Något som kan få större direkta effekter är beslutet att förbundets ekonomiska stöd till distrikten ska öka. I kombination med förra kongressens beslut om att en del av de pengarna bör slussas vidare till

Martin Kjellin ställer sig gärna i talarstolen.

FOTO: MÅRTEN GUDMUNDHS

föreningarna kan det få betydelse för att utveckla den lokala verksamheten. Det ser jag som det absolut viktigaste i vårt interna arbete under de närmaste åren. Vi måste helt enkelt se till att vi inte tappar vår goda lokala förankring och blir en organisationskoloss på lerfötter.

En annat viktigt beslut – eller snarare icke-beslut – var att kongresserna även i fortsättningen ska vara en kombination av förhandlingar och olika kringarrangemang. Kongressernas betydelse för många medlemmars engagemang och för rörelsens anda kan knappast överskattas. Jag tror att det skulle ha varit ett stort misslag att, som riksstyrelsen föreslagit, skilja förhandlingarna från de övriga kongressinslagen.

Det var också bra att vi fattade ett genomtänkt beslut om principer för arvodering av förbundsstyrelsens ledamöter, även om jag tycker att nivåerna borde

vara betydligt lägre. Under förhandlingarna var jag ensam om att argumentera för att det inte är rimligt att ordföranden för en ideell organisation som IOGT-NTO har ett arvode som motsvarar över 60 000 kronor i månaden för heltid. Efteråt kom flera personer fram och sa att de höll med mig, men att de av olika anledningar inte hade velat säga något under debatten. Det är trist att en ideologiskt betydelsefull fråga uppenbarligen är så känslig att många inte vågar säga sin mening, men nu är diskussionen åtminstone påbörjad.

■ VAD VILL DU HELST TA MED DIG HEM FRÅN DAGARNA I GÖTEBORG?

Minnet av kongresstämmningen, med glädje, arbete och sömnbrist!

■ VAD TYCKER DU ATT ARRANGÖRERNA SKA GÖRA ANNORLUNDA NÄSTA KONGRESS, I ÅRE 2011?

Jag gissar att mycket av planeringen redan är gjord, men det vore bra inför alla kommande kongresser om vi kunde minska på överdådet i form av onödigt påkostade kongresslokaler. Det borde gå att hitta lokaler som är både billigare och lämpligare än Svenska Mässan. Att vara i en stor skola, som i Uppsala för två år sedan, borde vara en bra grundidé. Det mesta kan då samlas på ett ställe, och kongressdeltagarna slipper gå långa sträckor bara för att komma till nattkafé. Dessutom skulle det vara kul med en satsning på lite bättre mat, även i den billigare klassen.

EVA ÅHLSTRÖM

eva.ahlstrom@iogt.se

MARTIN KJELLIN

ÅLDER: 30

BOR: Uppsala

BAKGRUND: Uppväxt i Lindesberg, studerar lingvistik vid Uppsala Universitet, kassör i IOGT-NTO-distriktet

AKTUELL som ombud vid IOGT-NTO-kongressen i Göteborg

PERSONNYTT

Ny chefredaktör

PIERRE ANDERSSON blir ny chefredaktör för Accent. Han tillträder vid årsskiftet, då Eva Åhlström går i pension.

Pierre arbetar idag som nyhetsreporter på tidningen och har tidigare bland annat varit redaktör för UNFs tidning Motdrag

och arbetat som frilansjournalist. Han har också arbetat ett par år som volontär i Vietnam.

Ny UNF-ledning

ELIN LUNDGREN blir ny generalsekreterare och **ASTRID WETTERSTRÖM** ny biträdande generalsekreterare för UNF. Elin är lärare

och bor i Gävle. Hon har lång erfarenhet av arbete i både UNF och IOGT-NTO. Andrea är polis och bor i Nyköping. Tidigare har hon bland annat varit distriktsordförande.

NBV får ny rektor

ULF ERIKSSON från Luleå blir ny rektor för studieförbundet NBV.

Han är sedan ett par år ordförande i Riksförbundet Hem och Skola. Yrkesmässigt har han arbetat med organisationsutveckling och ledarskap.

Ulf Eriksson är nykterist och har tidigare varit medlem i UNF. Han tillträder som rektor den 1 september.

Aktiva veteraner

VETERANMEDALJER IOGT-NTOs högsta utmärkelse, veteranmedaljen, har oftast delats ut till förtjänta medlemmar som har sin aktiva tid bakom sig. Men de tre eldsjälarna som hedrades vid årets kongress är alla fortfarande mycket aktiva.

Åke Lindgren, Stockholm, har både under och efter tiden som vice VD för försäkringsbolaget Ansvar deltagit mycket aktivt i nykterhetsrörelsens

idédebatt, senast som redaktör för antologin "Nykterhet i rörelse". Han har också uppdrag i ett antal stiftelser. Alva Strandberg, Alingsås, är distriktsordförande i Älvsborg för andra gången och har i många år haft uppdrag på alla nivåer, från lokalföreningen till förbundsstyrelsen. I år har hon förutom veteranmedaljen också fått UNFs pris till Årets Hedersknyffel.

Barbro Ohlson, Västra Frölunda, var liksom Alva Strandberg ombud vid kongressen och har också varit aktiv i många år, inte så ofta som beslutsfattare men desto oftare som "beslutsförfattare" och sekreterare bakom otaliga protokoll i förening och distrikt.

Lönsamt samarbete

Gun-Britt Carlsson, Sigun Carlsson och Daris Nilsson bakar upp för kaffesugna deltagare i traktorracet. FOTO: GUNILLA NILSSON

BRA MARKNADSFÖRING och pengar till föreningen fick IOGT-NTO Löttorp, då de ansvarade för kaffeserveringen vid den lokala LRF-avdelningens stora folkfest, traktorracet. Öländska bönder tävlar, och sommarevenemanget lockade ca 3 500 bofasta och turister. LRF, som arbetar för en levande landsbygd, ser positivt på samarbete över föreningsgränserna, och utöver IOGT-NTO hade den lokala idrottsföreningen och hästklubben arbetsuppgifter under kvällen.

GUNILLA NILSSON

NBV lanserar cirkel om missbruk

SÅ DUMT! är en självbiografisk bok skriven av Mia Törnblom. I boken berättar hon om sitt liv med droger, kriminalitet och självförakt. Hon beskriver också hur hon förändrade sitt liv.

– Det här är en del i vår serie som handlar om att växa som människa, berättar Sören Fohlström, projektledare på NBV. Vi tror att studiematerialet som hör till boken passar bra för grupper som inte har de här erfarenheterna och vill lära sig mer. Men det kan också fungera bra för att diskutera

Efter väl genomfört lopp fick alla lag varsin picknickkasse. Innehållet avnjöts i gröngräset av nöjda motionärer. FOTO: KERSTIN EVEBORG

BLODOMLOPPET GAV BÅDE MOTION OCH REKLAM

BLODOMLOPPET I början av sommaren deltog IOGT-NTO och Kamratstödet i Blodomloppet, ett motionslopp i Borlänge. Tio glada deltagare, elva med Iggishunden Ella, tog sig runt den fem kilometer långa banan. – Ni må tro att vi lyste upp och syntes där bland de övriga 5 000 deltagarna med våra knallgula jackor med nykterhetspropaganda på ryggarna, säger Kerstin Eveborg, som var en av de tio. Många tog sig en titt på vad det stod, några frågade om texten, medan andra tittade lite i smyg.

Några ur IOGT-NTO-gänget blev intervjuade av SVT både vid starten och vid målet och syntes i Gävle- och Gävle-nyheterna på kvällen.

– Fem km låter inte långt, säger Kerstin Eveborg. Men jisses när man inte är riktigt "ingådd" och van motionär. Men vi kom i mål allihop.

Efter loppet fick alla varsin fin medalj, och varje lag fick en välfylld matkasse för picknick.

– Jättemysigt, och vi kände oss så nöjda både med att vi rört på oss och med att vi gjort reklam för IOGT-NTO.

medberoende hos anhöriga eller vänner.

Studieplanen till boken Så dumt! blir klar under början av hösten och kan beställas från den lokala NBV-avdelningen.

PIERRE ANDERSSON

Doreen blev kompis

JUNIS KOMPIS 2009 Programledaren och journalisten Doreen Månsson fick vid Junis kongress ta emot utmärkelsen Junis kompis 2009. Motiveringen lyder: Hon får priset för

sitt aktiva ställningstagande mot alkohol och andra droger. Med sitt sprudlande och ärliga sätt är hon en fin förebild för barnen men också för de vuxna som vill avstå från alkohol, framför allt i situationer där barn är närvarande.

Åke Lindgren
Alva Strandberg
Barbro Ohlson

FOTON: PIERRE ANDERSSON

Samla in pengar till Världens Barn

VÄRLDENS BARN Även i år är IOGT-NTO-rörelsen en del av Världens Barn. Årets tema för Världens Barn är hälsa, utbildning och framtid. Det totala insamlingsmålet är minst 80 miljoner kronor, och kampanjen blir särskilt intensiv i september och oktober.

Accent bad Lena Andersson på IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut om tips på vad man kan göra i föreningen för att samla in pengar.

»Det totala insamlingsmålet är minst 80 miljoner kronor.«

Minst 80 miljoner. Målet är satt högt för insamlingen till världens barn.

FOTO: ANDREAS KARLSSON

BRA TIPS

EN LOKAL UPPLÄSNING AV NOVELLER FÖR VÄRLDENS BARN

Kontakta det lokala biblioteket och ordna en uppläsning av noveller för Världens Barn. Låt lokala kändisar läsa ur boken och bjud in lokalpress. Efter uppläsningen säljer ni boken. Boken finns att beställa hos Världens Barns regionsamordnare, samt på alla IOGT-NTO-rörelsens distrikt. Vid försäljning läggs pengarna direkt i bössan.

UTSTÄLLNING OCH FISKDAMM PÅ TORGET

Kontakta en lågstadielklass på orten. Föreslå läraren barnen ritar teckningar efter temat Världens Barn. Ordna sedan en utställning på torget med teckningarna. Om det finns lite plats kvar på torget går det även att ordna en fiskdamm. Varje person som deltar betalar 20 kr som går till Världens Barn. Kolla om ni kan få vinsterna från den lokala leksaksaffären.

EN LOPPIS OCH TOKBAZAAR

Samla människor på en fest, kurskväll eller föreningsträff. Be deltagarna att ta med sig böcker, grejor eller kläder som man vill bli av med. Låt också några av deltagarna förbereda sig för att komma på roliga saker/tjänster att sälja. Till exem-

pel att vara levande jukebox, ge fotmassage, ansiktsmålning eller få pengar för att sluta sjunga falskt.

TIGERRÄNDER OCH BALLONGER

Sälj ansiktsmålningar ute på torget till förmån för Världens Barn i samband med riksinsamlingshelgen den 9-10 oktober. Barn och vuxna kan få en stjärna på kinden eller förvandlas till en katt. Passa samtidigt på att dela ut Världens Barns ballonger till barnen.

KONSERT

Kontakta ortens musik- och kulturskola och föreslå dem att de genomför en konsert till förmån för Världens Barn. Berätta under konserten om IOGT-NTO-rörelsens profilprojekt UYDEL och visa en film. Information om profilprojektet och en kopia av filmen kan du få beställa på info.bistand@iogt.se.

FOTO: ANDREAS KARLSSON

Ansök Projektbidrag 2009

PROJEKTMEDLEN SYFTAR till att lokalt stötta utvecklingsidéer som ligger i linje med den fastställda Mål- och verksamhetsinriktningen för IOGT-NTO. Under 2008 fick ca 90 lokala utvecklingsprojekt stöd från IOGT-NTO-förbundets "tvåmiljonerspott".

DEN TOTALA POTTEN för utvecklingsstöd till projekt under 2009 är två (2) miljoner kronor. Vi prioriterar att stötta många små projekt framför några få stora. Dessa projektbidrag kan sökas löpande under året, under perioden 15 januari – 30 september och avser alltså lokala utvecklingsprojekt under 2009

inom ramen för Mål- och verksamhetsinriktningen. Distrikt kan ej söka ur denna pott. Ansökningar behandlas inom fyra veckor från det att de kommit till förbundet tillhanda. Beslut fattas av generalsekreteraren.

PROJEKTET SKA ligga inom ramen för IOGT-NTO:s Mål- och verksamhetsinriktning. Av ansökan ska framgå att det finns en egeninsats och/eller andra medfinansiärer i projektet. Ansökan ska innehålla följande rubriker:

- sökande förening, krets, grupp, distrikt eller motsvarande
- bankgiro/plusgiro
- sökt belopp

- projekttid
- projekts syfte
- projektets mätbara mål
- beskrivning av genomförandet
- uppföljning/utvärdering
- eventuella samarbetspartners
- projektbudget (både intäkter, egeninsats och kostnader)
- kontaktperson för projektet

ANVÄND GÄRNA avsedd blankett, som också kan fyllas i elektroniskt och mailas in direkt. Du hittar en nedladdningsbar fil som du kan skriva din ansökan direkt i på iogt.se/projektbidrag.

Blanketten kan också beställas hos IOGT-NTO direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Ljusmanifestation

ÅRETS LJUSMANIFESTATION för att minnas narkotikans of-fer blir torsdag den 29 oktober kl 17.00. Vill er förening också delta vänder ni er till Olle Andersson på olle.andersson@iogt.se. Då får ni ta del av mer info samt underlag till flygblad, pressinbjudan och tal. Denna manifestation görs med fördel i samverkan med andra antidrogorganisationer.

Ledare tillsammans 26-27/9

UTBILDNINGEN vänder sig till dig som ska genomföra ledarträffar i föreningar med ungdomsverksamhet. Metoden har sitt ursprung i metoden Föräldrar Tillsammans och det policyarbete som bedrevs inom projekt Attityd – för en alkoholfri uppväxt. Kursansvarig är Helena Bergkvist, 08-672 60 18 helena.bergkvist@iogt.se Mer information och för anmälan, senast 4 september 2009, se iogt.se/utbildningar.

Efterlysning!

IOGT-NTO söker personer med kunskaper inom olika områden som har med fastigheter att göra. Vi vet att det runtom i landet finns kunniga personer och vi vill bygga upp en "resurspool" med personer som kan hjälpa till som i första hand rådgivare till olika fastighetsägare i IOGT-NTO.

VI SÖKER många olika kompetenser, exempelvis:

- Ekonomi, redovisning, skattefrågor
- Marknadsföring
- Energifrågor
- Byggtekniska frågor
- Juridiska frågor
- Lantmäteri frågor

KÄNNER DU en person, eller är du en själv, som kan tänka dig att ingå i en resurspool för IOGT-NTO? Hör av dig med tips till Eva Blomqvist, på telefon 08-672 60 31 eller på mejl eva.blomqvist@iogt.se Eventuell ersättning diskuteras från fall till fall.

Höstens regionala endagsutbildningar

Aktuell alkoholpolitik och opinionsbildning samt Preventionskunskap

UTBILDNINGSDAGEN innehåller ett gemensamt pass med utgångspunkt från IOGT-NTO:s nya studiematerial om alkoholpolitik, efter lunchen väljer du som deltagare inriktning, Aktuell alkoholpolitik och opinionsbildning eller Preventionskunskap. Välj på någon av följande orter:

24 OKTOBER, IOGT-NTO Gården, Klara Södra kyrkogata 20 i Stockholm

7 NOVEMBER, Wendelsbergs folkhögskola, Mölnlycke

14 NOVEMBER, IOGT-NTO Gården, Vattentorget i Växjö

KURSANSVARIGA är Bo Högstedt, 08-672 60 47 bo.hogstedt@iogt.se och Helena Bergkvist, 08-672 60 18 helena.bergkvist@iogt.se. Anmälan senast två veckor innan respektive utbildningsdag på iogt.se/utbildningar.

Nya ledare i kamratstöd 10-11/10

FÖR DIG SOM ÄR ny ledare i IOGT-NTO:s kamratstöds-verksamhet eller erfaren och behöver fylla på. Hur kommer verksamheten igång? Vad kan den innehålla? Vad ingår i ledarrollen? Samarbete med andra organisationer och kommun? Kursen hålls på Tollare Folkhögskola. Kursansvarig är Kathy Gyhlestén, 0733-72 62 16, kathy.gyhlesten@iogt.se För mer information och anmälan: iogt.se/utbildning senast 21 september.

Skynda! Sista chansen att anmäla sig till Projektledaren. Läs mer på iogt.se/utbildningar

Föräldrar tillsammans 10-11/10

FÖRÄLDRAR TILLSAMMANS är en metod som har till syfte att föräldrar på högstadiet ska komma överens om att hålla på 18-årsgränsen för alkohol. Metoden bygger på aktuell preventionsforskning och kunskapen om risk- och skyddsfaktorer. Utbildningen hålls på Tollare Folkhögskola.

Kursansvarig är Helena Bergkvist, 08-672 60 18 helena.bergkvist@iogt.se. Mer info och anmälan görs senast 18/9 på iogt.se/utbildningar.

Snart dags för Pumpen

DEN 12 NOVEMBER kl 20.00 till 21.00 håller IOGT-NTO, UNF och NSF den årligt återkommande frågetävlingen Pumpen. Skriv in det redan i kalendern nu och anmäl din förening via iogt.se/pumpen eller på telefon 08-672 60 05.

Föreningstävling – Ett kreativt rådslag

MÅNGA FÖRENINGAR och distrikt har eller kommer att diskutera IOGT-NTO:s grundsatser och program under 2009. Att diskutera är bara ett sätt att vilja uttrycka förändringar och utveckling därför utlyser IOGT-NTO "ett kreativt rådslag" så att flera kan uttrycka sin egen känsla för vår värdegrund.

Under hösten kommer de föreningar som vill, ha möjlighet att uttrycka sig lite mer kreativt kring vår värdegrund. Tävlingsbidragen ska på olika sätt visualisera föreningarnas framtidsvision av vår värdegrund.

IOGT-NTO i framtiden – En föreningsvision baserad på vår värdegrund

Hur kommer vår organisation att se ut i framtiden, vilka värderingar har vi som folkrörelse? Om 5 år, om 10 år eller kanske om 50 år?

Tala inför grupp, 16–17/10

SOM MEDLEM och kanske förtroendevald eller anställd i IOGT-NTO förväntas du då och då prata inför människor. Det kan vara ett inlägg på föreningsmötet, apellen på torget eller föreläsningen för en stor eller liten grupp. Nervositet och rampfeber känner de flesta av, mer eller mindre. Men också stolthet när man lyckats säga något som många lyssnat på.

På denna kurs får du chansen att utveckla din "talarkonst" och njuta av att få andra att lyssna till ditt budskap. Plats Wendelsbergs folkhögskola. Anmälan och mer information, iogt.se/utbildningar, Anmälan kan också göras till IOGT-NTO Direkt på telefon 08-672 60 05. Sista anmälningssdag för kursen är den 20/9.

Tävlingsperioden är 15 september – 15 december 2009 och tävlingskategorierna är konst (collage, skulptur, måleri, textil mm), musik (egen text och musik), skrift (berättelse, dikt mm) och video/film/foto (spelfilm, reklamfilm, informationsfilm, fotoutställning mm)

Pris: I varje kategori

1:a pris 7 500 kr

2:a pris 5 000 kr

3:e pris 2 500 kr

Bidragen skicka senast 15/12 till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm. Bidragen kommer sedan att presenteras som utställning som kan ställas ut på olika ställen i IOGT-NTO-landet, på webben och på Kongressen 2011.

NBV bör kontaktas så att en "Kreativt rådslag" anmäls som annan folkbildningsverksamhet.

En dag om kampanjer, 9/10

IOGT-NTO arbetar med ett flertal kampanjer, några exempel är Världens barn, Minska alkolvåldet, Vit jul och En schyst vuxen. Nu anordnar vi en utbildningsdag om att arbeta med kampanjer, just den här gången ligger fokuset på En schyst vuxen, vår antilangningskampanj som används vid ett flertal tillfällen under året, men vi kommer även beröra våra övriga kampanjer och framför allt titta på kampanjarbete i stort. Vi är på IOGT-NTO Gården i Stockholm. Utbildningsansvarig är Helena Bergkvist, 08-672 60 18 helena.bergkvist@iogt.se Senast anmälningssdag är den 25 september, anmäl dig på iogt.se/utbildningar

KALENDARIUM 2009

SEPTEMBER

- 5 Regionala samlingar distriktsvärvarsteam, Jönköping, Köping, Ö-vik
- 12–13 Projektledaren Grundkurs och introduktion, kurs 3
- 18–19 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 19–20 Metodutbildning Huskuren, Stockholm
- 18–20 Opinionsbildningsakademin, Tollare
- 22 Riksstyrelsen sammanträder
- 25–26 Distriktskonsulentsamling, Stockholm
- 26–27 Distriktsstyrelsekongress, Stockholm
- 26–27 Metodutbildning Ledare Tillsammans, Tollare
- 29–4/10 Utbildning nya storvärvare, Spanien
- 30–2/10 Forum för eldsjäl, Stockholm

OKTOBER

- 3 Regional valberedarutbildning, Stockholm
- 4 Regional valberedarutbildning, Göteborg
- 2–4 NBV:s förbunds dagar
- 9–10 Världens barn
- 9–10 Regional arbetsledarutbildning, Umeå
- 10–11 Nya sociala ledare, Tollare
- 10–11 Metodutbildning, Föräldrar Tillsammans
- 16–17 Regional arbetsledarutbildning, Tollare
- 16–17 Regional arbetsledarutbildning, Wendelsberg
- 19–30 Halloween Stoppa langningen
- 24 Aktuell alkoholpolitik och opinionsbildning, Stockholm
- 24 Preventionskunskap, Stockholm
- 21–25 Hantverk i Dalarna, värvarförmån, Saxenborg
- 29 Ljusmanifestation till minne av narkotikans offer

NOVEMBER

- 6–8 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder
- 7 Aktuell alkoholpolitik och opinionsbildning, Göteborg
- 7 Preventionskunskap, Göteborg
- 7 Regional valberedarutbildning, Umeå
- 8 Sattelitkonferenser om rådslag
- 10–12 Förebygg.nu, Göteborg
- 12 Tävlingen Pumpen
- 14 Aktuell alkoholpolitik och opinionsbildning, Växjö
- 14 Preventionskunskap, Växjö
- 17 Riksstyrelsen sammanträder
- 17–18 Rörelsegemensam konsulentsamling
- 24 Regional projektbyttardag, Wendelsberg
- 25 Regional projektbyttardag, Tollare
- 25 Internationella dagen mot våld mot kvinnor
- 26 Regional projektbyttardag, Umeå

Om du vill veta mer om aktiviteterna i kalendariet kan du gå in på www.iogt.se/kalendarium eller kontakta IOGT-NTO Direkt, 08-672 60 05 eller info@iogt.se.

Ställ i årets insamlingsfest

- Anmäl dig till
 för Världens Barn

Foto: Daniel Montan/Fotofabriken

Sedan flera år har riksinsamlingen för Världens Barn etablerat sig som årets stora insamlingsfest i Sverige. Förra året var vi 37 000 entusiastiska insamlare som ställde upp i landets 290 kommuner.

Nu går festen vidare! Årets riksinsamling för Världens Barn kulminerar fredag och lördag den 9-10 oktober. Dessa dagar går vi man ur huse för att förbättra livsvillkoren för barn runt om i världen och för att sätta nytt svenskt rekord i frivilligmobilisering. Självklart kommer riksinsamlingen också att uppmärksammas av Sveriges Radio och Sveriges Television.

Vi vet sedan tidigare riksinsamlingsdagar att människors generositet och vilja att bidra med gåvor till en bättre framtid för världens barn är oerhört stor.

Inför årets stora insamlingsfest ställer vi målet att bli minst 40 000 frivilliga bössinsamlare spridda på gator, torg och i bostadsområden runt om i Sveriges samtliga kommuner. Vi vet att våra organisationers frivilligarbetare, medlemmar, faddrar och gåvogivare står för ett starkt och äkta engagemang. Vi vet också att många andra organisationer: idrottsföreningar, scoutkårer, skolklasser, pensionärsföreningar, kompisgäng m fl gärna ställer upp för världens mest utsatta ungar. Vi vet att vi tillsammans kan åstadkomma stordåd. Vi vet att vi kan sätta nya rekord i frivilligmobilisering och insamlingsresultat. Och framför allt vet vi att vi kommer att få ett par fantastiskt roliga timmar tillsammans!

Därför inbjuder vi – Radiohjälpen och sjutton ideella organisationer – dig eller din förening att delta i årets stora insamlingsfest: Riksinsamlingen för Världens Barn. Vi ber om en timme eller två för att stärka barnens rätt till utbildning, hälsa och en värdig framtid?! Anmäl dig/er till Världens Barns riksinsamling den 9-10 oktober!

**Ställ upp i årets största insamlingsfest
 – Anmäl dig redan idag!**

Afrikagrupperna
 Diakonia
 Erikshjälpen
 Hoppets Stjärna
 Individuell Människohjälp
 IOGT-NTO-rörelsen

KFUK-KFUM
 Kooperation Utan Gränser
 Lions
 Läkarmissionen
 PMU InterLife
 Radiohjälpen

Rädda Barnen
 SOS-Barnbyar
 Svenska Röda Korset
 Svenska kyrkan
 UNICEF Sverige
 Vi-skogen

Fyll i och skicka in anmälningstalongen redan idag!

Jag vill delta i Riksinsamlingen för Världens Barn den 9-10 oktober!

☐ Jag vill delta fredag 9 oktober ☐ Jag vill delta lördag 10 oktober

Namn

Adress

Postnummer Ort

Telefonnummer Mobil

E-post

Ange också i vilken kommun du är bosatt

porto

IOGT-NTO-rörelsens
 Internationella Institut

Granliden 2
 435 35 Mölnlycke

Kamp mot spelberoende

I FOKUS Att ta sig ur spelberoende och spelmissbruk kan vara lika svårt som att bli fri från alkohol och andra droger. Ett rent helvete, säger en av dem som vet. Han är kritisk mot att IOGT-NTO finansieras med lotterier och spel. Accent har tittat närmare på IOGT-NTO Lotteriers arbete för att minska risken för spelmissbruk och också på förbundets försök att hitta nya inkomstkällor.

REPORTAGE

Svante är präst ute på krogen

REPORTAGE Pastorn Svante Mjönäs har krogen som arbetsplats. Här har han förtroliga och stödjande samtal med mer eller mindre nyktra gäster – och blir nypt i baken titt som tätt av överförfärdade damer. Men hans lugn rubbas aldrig.

I FOKUS

Världens Barn hjälper Ivan

I RÖRELSE Ivan är 19 år och bor i Uganda. Han växte upp med sin mormor, som förvandlades till en rasande furie när hon drack alkohol. Idag har han fått en omstart hos organisationen UYDEL. IOGT-NTO samarbetar med UYDEL och samlar in pengar till dem under kampanjen för Världens Barn.

IOGT-NTO från Kiruna till Trelleborg

I RÖRELSE Sverige är cirka 250 mil långt från norr till söder. I vardera änden finns en IOGT-NTO-förening. Accent har besökt IOGT-NTO i Kiruna och Trelleborg. Vi avslöjar också vilken förening som är östligast och västligast, äldst och yngst.

Välkommen till

www.accentmagasin.se

Här får du fortlöpande nyheter och fördjupande artiklar om alkohol- narkotika- och sociala frågor, folkrörelse- och nykterhetsarbete i Sverige och världen.

Möt människorna som tagit sig vidare från svåra livsomständigheter eller de som hjälper till.

Här kan du också tycka till om det du läser.

Åter igen, välkommen!

Chefredaktör Eva Åhlström

Taltidningen får ny form

Från och med Accent nr 7/09, som kommer i månadsskiftet september-oktober, kommer taltidningen att ges ut i digital form på daisy-skivor. Skivorna kan spelas upp antingen i en särskild daisyspelare, som de flesta synskadade redan har, eller i en dator med CD-fack. Från datorn går det också att ladda ner tidningen på en MP3-spelare och ta den med sig.

Synskadade kan vända sig till sin syncentral för att få en daisyspelare. Personer som av andra skäl föredrar att lyssna på tidningen kan höra sig för hos en hjälpmedelscentral om möjligheterna att få en spelare. Det går förstås också att själv köpa en daisyspelare. Den kostar mellan 3000 och 5000 kronor.

Medlemmar och prenumeranter som vill ha Accent som taltidning, men inte redan har det, är välkomna att kontakta oss på redaktionen – accent@iogt.se eller 08-672 60 51.

Chefredaktör Eva Åhlström

Posttidning B
Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Vet du om att din
försäkring minskar alkovåldet?

IOGT-NTO:s samarbete med SalusAnsvar startade redan för nästan 70 år sedan. En av våra största uppgifter genom åren har varit att värna om dig som medlem. 2009 års samarbetsavtal innehåller ett flertal spännande nyheter både för dig och rörelsen.

En av nyheterna: 5 % av din försäkringspremie bidrar till minskat alkovåld!

När du som medlem tecknar en ny försäkring går 5 % av premien direkt till projektet Minska alkovåldet. Det är ett samarbete som gör många till vinnare!

Ring SalusAnsvar Kundcenter, telefon **0200-87 60 50** och teckna en försäkring idag.
Mer information hittar du på **www.salusansvar.se/iogtnto**

Om förfallodagen på din nuvarande försäkring är längre fram får du hjälp att bevaka så att försäkringen blir ändrad i tid.

IOGT-NTO

i samarbete med

SALUSANSVAR